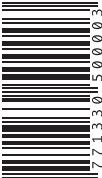

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 5000003

0 1 0 1 1

PZO ZEMALJSKI SUSTAV NASAMS (I. DIO)

Predstavljamo

Središnji
vojni arhiv
MORH-a

KONFERENCIJA U BRATISLAVI
MINISTRI OBRANE
HRVATSKE I SLOVAČKE
OTVORILI KONFERENCIJU
GLOBSEC 2011

SPECIJALNE
POSTROJBE NR KINE

NOVOSTI IZ SVIJETA

Priredio **Domagoj VLAHOVIĆ**

MOSKVA

DRUGI PROTOTIP

Ruski proizvođač zrakoplova Suhoj 7. je ožujka objavio da je drugi prototip budućeg lov-

ca T-50 uspješno obavio svoj prvi probni let. Na let koji je trajao 44 minute krenuo je iz baze Komsomolsk na Amuru. Isprobavana je stabilnost, kao i pogonski sustav. Inače, postoje tri prototipa ovog zrakoplova. Prvi je prošao 39 letačkih probi. Poseban je po sustavu "električnog pilota", a trebao bi se rabiti u svim vremenjskim uvjetima, protiv ciljeva na zemlji i u zraku.

LONDON

VRHUNSKI TRETMAN

Britanske oružane snage iznimno se brinu za svoje vojne pse. Te životinje imaju čak i svoju vlastitu vojnu bolnicu za ranjenike: riječ je o Obrambenom središtu za životinje u Leicestershireu. Onde se za njih brine pet veterinara, koji liječe sve ozljede dobivene na terenu, što od metaka, što od eksplozija. Mnoštvo ih na njegu dolazi iz Afganistana, gdje sudjeluju u otkrivanju oružja i eksplozivnih naprava. Ozlijedene pse najprije otpremaju u Camp Bastion, glavnu britansku bazu u Afganistanu, otkuda odlaze u navedeno središte ili u veterinarnicu u Njemačku. Prošli je mjesec u britansko središte došlo 189 pasa. Postrojenja su opremljena s osam grijanih psećih nastambi, a još 16 ih udoljavaju pse s infektivnim bolestima. Posebnost je i hidroterapeutski bazen koji psima ublažava bolove.

BUENOS AIRES

ZAOKRET U NABAVI

Sudeći prema projekcijama kupovine naoružanja za potrebe argentinskih OS-a do 2015., obrambeni proračun južnoameričke države trebao bi se povećati bar do 1,3 posto ukupnih godišnjih fiskalnih davanja. Najveći dio sredstava trebao bi otici kopnenoj vojsci, koja još ima problema s oporavkom od šteta koje joj je nanio izgubljeni Falklandski rat, navodi agencija UPI. Što se tiče zrakoplovstva, nisu najavljene nikakve akvizicije, no povećat će se potrošnja na mornaricu. Dosad su se u nabavi oružja Argentinci uglavnom oslanjali na dobavljače iz SAD-a, no čini se da će se ubuduće više okretati Rusiji i europskim tvrtkama, što je posljednjih godina postalo uobičajeno za više njihovih latinoameričkih susjeda.

LONDON

POVRATAK BULWARKA

Činjenica da Britanci zasad nemaju nije dan operativan nosač zrakoplova vjerojatno je ubrzala povratak u operativnu uporabu broda HMS Bulwark. Plovilo je jedanaest mjeseci prolazilo modernizaciju i nakon trotjednih se isprobavanja

vratilo u puni pogon. Modernizacija je stajala 30 milijuna funti. Zahvaljujući njoj, na palubu Bulwarka sada istodobno mogu sletjeti dva helikoptera Chinook. Inače, Bulwark je donekle nov brod, preuzet u travnju 2005.

FIFE

BRITANSKI "VELI JOŽE"

Za gradnju svojih novih nosača zrakoplova, Queen Elizabeth i Prince of Wales, Britanci će zaposliti svojeg "Velog Jožu", divovsku dizalicu koja se zove "Goliath". Konstruirana je u Šangaju i nakon tromjesečnog puta s prijeđenih 26 000 kilometara stigla je u brodogradilište Rosyth u škotskoj luci Fife. Da bi se dizalica u potpunosti uspravila, potrebno je šest tjedana, a zatim slijedi dulje razdoblje

isprobavanja. Primopredaja je predviđena u ljeto ove godine, a počet će raditi u rujnu. Dizalica će omogućiti da prvi brod do 2020. bude potpuno operativan, a drugi već blizu dovršetka.

12

Najbolji pripadnici BSD-a

Pokazuje se da se vojska sve više bavi zimskim sportovima i da su djelatnici svjesni da im sport pomaže ispuniti sve standarde koji se od njih očekuju, kazao je zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić

GLOBSEC konferencija je vodeći forum za najvažnija politička i sigurnosna pitanja u srednjoj Europi, a održava se svake godine od 2005. Konferencija je okupila dužnosnike i stručnjake iz područja sigurnosti iz cijelog svijeta, a glavne teme vezane su uz sadašnje i buduće globalne izazove

MINISTRI OBRANE HRVATSKE I SLOVAČKE OTVORILI KONFERENCIJU GLOBSEC 2011

4

14

Središnji vojni arhiv MORH-a

Zadaća, ali i izazov, pred kojim se danas nalazi SVA jest sređivanje prikupljenog arhivskog gradiva, njegova digitalizacija i indeksiranje te mikrofilmiranje. Time će povijesno vrijedni izvornici biti spremljeni i trajno čuvani, a pohranjeno gradivo dostupno korisnicima u digitalnom zapisu

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 5 MEĐUNARODNI JUDO SEMINAR**
Predsjednik Josipović na judo seminaru na HVU-u
- 6 NOVOSTI IZ MORH-a I OSRH-a**
Veleposlanik SAD-a u službenom posjetu MORH-u
- 7 MORH**
Ministar Božinović obišao VP "Eugen Kvaternik" u Slunju
- 8 NOVOSTI IZ OSRH-a**
17. kontingent u misiji ISAF u Afganistanu
- 9 NOVOSTI IZ NATO-a**
Brifing uoči sastanka ministara obrane
- 10 KRIZNI MENADŽMENT (V. DIO)**
Iskustva i pristup RH u primjeni sustava kriznog upravljanja
- 13 MORH**
Službeni psi Vojne policije na Međunarodnoj izložbi pasa CACIB
- 17 NOVOSTI IZ OSRH-a**
Načelnik PU Splitsko-dalmatinske županije u posjetu HRM-u
- 18 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 VOJNA TEHNIKA**
PZO zemaljski sustav NASAMS (I. dio)
- 26 VOJSKE SVIJETA**
Specijalne postrojbe NR Kine
- 30 SREDNJOVJEKOVNE BITKE**
Navas de Tolos (1212.) i Granada (1492.)
- bitke reconquiste (I. dio)
- 32 DOMOVINSKI RAT**
Vukovar i vukovarska bolnica (dijelovi kronologije), studeni 1991. (V. dio)
- 33 POZDRAV DOMOVINI**
Za(š)to sam vojnik!?

GLOBSEC konferencija je vodeći forum za najvažnija politička i sigurnosna pitanja u srednjoj Europi, a održava se svake godine od 2005. Konferencija je okupila dužnosnike i stručnjake iz područja sigurnosti iz cijelog svijeta, a glavne teme vezane su uz sadašnje i buduće globalne izazove

Ministri obrane Hrvatske i Slovačke otvorili konferenciju GLOBSEC 2011

Ministar Božinović
na otvaranju
konferencije

Preispitivanje i izmjene strateških dokumenata s područja obrane i sigurnosti, rezanje nepotrebnih troškova na području obrane te suradnja s partnerima na pojedinim projektima unutar NATO-a te u regiji, neke su mogućnosti kako države mogu pronaći ravnotežu između obrambenih sposobnosti i troškova tog sektora. Rekao je to ministar obrane Republike Hrvatske Davor Božinović na otvorenju konferencije GLOBSEC 2011 koja je 3. ožujka 2011. počela u Bratislavi.

“Izrada novog Strateškog pregleda obrane je pred RH, također radimo na dalnjem ispitivanju mogućnosti ostvarivanja ušteda, a ulazak u NATO i skorošnji u EU otvorio nam je mogućnosti za suradnju s drugim zemljama na pojedinim projektima iz obrambenog sektora”, rekao je ministar Božinović. Kao dobar primjer tomu ministar je spomenuo inicijativu za srednjoeuropskim rješenjima za skupljanje i dijeljenje obrambenih sposobnosti čije su mogućnosti nedavno počele ispitivati Austrija, Hrvatska, Češka, Mađarska, Slovačka i Slovenija.

Gospodarska kriza u svijetu, a tako i u Hrvatskoj znatno je utjecala na nacionalne proračune općenito, ali i na obrambene proračune, no unatoč tomu Hrvatska je, kao nova članica NATO-a, uspješno odgovorila na sve zadaće, istaknuo je Božinović. Nastavak provođenja reformi Oružanih snaga RH i obrambenog sustava nije upitan, a sudjelovanje RH u misiji ISAF posebno je zapazila međunarodna zajednica. Pritom je ministar izdvojio

napore koje pripadnici OSRH-a u Afganistanu ostvaruju, posebice na obuci i mentoriranju Afganistanskih snaga sigurnosti. Podsjetio je i na osnivanje Škole vojne policije u Afganistanu pod hrvatskim vodstvom, a u što su se uključile i zemlje iz regije – Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Crna Gora.

GLOBSEC konferencija je vodeći forum za najvažnija politička i sigurnosna pitanja u srednjoj Europi, a održava se svake godine od 2005. Konferencija je okupila dužnosnike i stručnjake iz područja sigurnosti iz cijelog svijeta, a glavne teme vezane su uz sadašnje i buduće globalne izazove. Ovogodišnje su teme: Transatlantski odnosi u XXI. stoljeću – uloga središnje Europe, Europska unija – danas i sutra, Novi izazovi za NATO, NATO i EU, NATO i transatlantski odnosi poslije Lisabonske konferencije.

Nakon izlaganja na otvorenju konferencije, ministri obrane Hrvatske i Slovačke Davor Božinović i Lubomir Galko održali su bilateralni sastanak. Dogovorena je intenzivnija suradnja dvaju ministarstva, posebice oko izrade strateških dokumenata iz područja obrane, ali i ispitivanje mogućnosti suradnje oružanih snaga dviju zemalja osobito na područjima središta izvrsnosti u dvije zemlje.

Uz ministra Božinovića, u izaslanstvu Ministarstva obrane na konferenciji sudjeluje i zamjenik načelnika GSOSRH-a za planove i resurse, general-pukovnik Slavko Barić.

MEĐUNARODNI JUDO SEMINAR

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Predsjednik Josipović na JUDO SEMINARU na HVU-u

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović posjetio je 5. ožujka Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" u povodu održavanja Međunarodnog judo seminarra "Kodokan kata" u organizaciji Europske judo unije i Hrvatskog judo saveza.

Uz Predsjednika, seminaru su nazočili i drugi državnji i vojni dužnosnici, izaslanik ministra obrane i načelnika GSOSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić, državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović, savjetnik Predsjednika Republike za obranu Zlatko Gareljić i ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov. Programu je nazočio i veleposlanik Japana u RH Yoshio Tamura.

Međunarodni "Kodokan kata" seminar na Hrvatskom vojnem učilištu održavao se od 2. do 7. ožujka te je prvi tog tipa organiziran u Europi. Okupio je oko 400 judo majstora iz više od 20 zemalja Europe i svijeta, koji će uvježbavati i polagati za kata forme, te nakon položenog ispita za kate dobiti Kodokan diplome. Inače, Kodokan institut osnovan je u Japanu, a na njemu se proučavaju judo tehnike i njihov povijesni razvoj, pripremaju judaši iz cijelog svijeta, proučavaju vještine kate te se odvija edukacija i izobrazba trenera iz cijelog svijeta.

Okupljene uzvanike u sportskoj dvorani HVU-a pozdravili su predsjednica Hrvatskog judo saveza Sanda Čorak, predsjednik Europske judo

Međunarodni "Kodokan kata" seminar koji se na Hrvatskom vojnem učilištu održavao od 2. do 7. ožujka, prvi je tog tipa organiziran u Europi. Okupio je oko 400 judo majstora iz više od 20 zemalja Europe i svijeta a nazočio mu je i predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović

unije Sergej Slovejčík i predsjednik Kodokana Harauki Uemura. U svojim su kratkim obraćanjima zahvalili Predsjedniku RH i načelniku GSOSRH-a na dolasku te su pohvalili hrvatsku organizaciju seminara.

Predsjednik Josipović je izrazio zadovoljstvo što se seminar održava u Hrvatskoj, osobito stoga jer "sport zbližava ljude, nacije i države".

Pošto je pročitao kratku povjesnicu juda u Hrvatskoj, Predsjednik je rekao da je veoma bitno što se seminar održava u prostorijama

Hrvatskog vojnog učilišta, što pokazuje povezanost sporta, kulture i edukacije s Oružanim snagama.

Završetak programa obilježile su demonstracije judo vještina. Među najzapaženijima je bio nastup hrvatske reprezentativke Ivane Maranić, inače jedne od vrhunskih sportašica i sportaša koji su s MORH-om potpisali Ugovor o prijemu u djelatnu vojnu službu. ■

Predsjednik Josipović je izrazio zadovoljstvo što se seminar održava u Hrvatskoj, osobito stoga jer "sport zbližava ljude, nacije i države"

Snimio Josip KOPP

Veleposlanik SAD-a u službenom posjetu MORH-u

Ministar obrane Davor Božinović primio je 4. ožujka u službeni posjet veleposlanika SAD-a u RH Jamesa Foleyja. Ministar Božinović upoznao je veleposlanika Foleyja s predstojećim planovima hrvatskog angažmana u Afganistanu pri čemu je naglasak stavljen na Vojno-poličku školu u Kabulu gdje će zajedno s hrvatskim mentorima, koji imaju vodeću ulogu u radu škole, sudjelovati i mentori iz zemalja regije.

Veleposlanik SAD-a izrazio je zadovoljstvo hrvatskim doprinosom misiji ISAF istaknuvši da je Hrvatska, iako mlada članica NATO saveza, na temelju dosadašnjeg angažmana pouzdano NATO partner i služi kao primjer u regiji. Tijekom sastanka razgovaralo se i o mogućim budućim područjima bilateralne obrambene suradnje dviju zemalja.

OJI

Posjet zapovjednika Nordijske borbene skupine MORH-u

Državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović primio je 2. ožujka u službeni posjet zapovjednika Nordijske borbene skupine, brigadnog generala OS Kraljevine Švedske Stefana Anderssona. General Anderson boravi u Republici Hrvatskoj u sklopu nadzora stanja i spremnosti snaga koje pridonose navedenoj borbenoj skupini, a u kojoj Hrvatska sudjeluje s dva helikoptera i 20 pripadnika OSRH-a. Tijekom sastanka general Andersson je izrazio zadovoljstvo hrvatskim doprinosom, istaknuvši da angažmanom u Nordijskoj borbenoj skupini Hrvatska osigurava kritične helikopterske sposobnosti. Istaknuo je profesionalnost i predanost hrvatskih pripadnika angažiranih u sklopu skupine. Među ostalim, napomenuto je da će Kraljevina Švedska i dalje pratiti njihov napredak i održavanje sposobnosti te davati punu

potporu kako bi njihova obučenost i sposobljenost bila na razini očekivanih sposobnosti za provedbu namjenskih zadaća. Državni tajnik Šimunović je naglasio da je angažiranje hrvatskih pripadnika u EU borbenim skupinama prioriteten doprinos koji RH daje Zajedničkoj sigurnosnoj obrambenoj politici EU-a, posebice u svjetlu očekivanja da će RH ubrzo postati punopravna članica EU. Hrvatska će u tom kontekstu s posebnim interesom nastaviti s konkretnim doprinosom Zajedničkoj europskoj sigurnosti i razvoju i osiguravanju potrebnih sposobnosti i snaga. Na sastanku se raspravljalo i o budućem razvoju i očekivanjima od Zajedničke sigurnosne i vanjske politike EU-a te njezinu utjecaju na nacionalne obrambene sustave. Nordijska borbena skupina je, u sklopu kon-

Snimio Josip KOPP

cepta borbenih skupina Europske unije i održavanja snaga visoke spremnosti za moguće krizne situacije, od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. u stanju pripravnosti. Čini je oko 2200 pripadnika iz Oružanih snaga šest država: Švedske, Finske, Norveške, Estonije, Irske i Hrvatske. Ovo je prvi put da RH, kao buduća članica EU-a, sudjeluje u jednoj od njezinih borbenih skupina EU.

OJI

Uručena rješenja o rasporedu u DVO vrhunskim sportašima

Snimio Tomislav BRANDT

Prvom naraštaju vrhunskih hrvatskih sportaša su 7. ožujka na svečanosti na HVU-u, uručena rješenja o rasporedu u djelatnu vojnu službu. Time je nastavljena provedba Sporazuma o suradnji, unapređenju i razvoju sporta u RH, potpisanih između MORH-a i Hrvatskog olimpijskog odbora, kojim se sportašima koji

su na sportskim terenima već dokazali svoju izvrsnost omogućava dragovoljno služenje vojnog roka, a zatim i prijam u DVO. Svečanosti su nazočili brigadni general Tomo Medved u svojstvu izaslanika načelnika GSOS-a, ravnatelj HVU-a, general-bojnik Mirko Šundov te brojni drugi gosti. Pozdravljajući okupljene te zaželjevši sportašima daljnje uspjehe, kako u sportskom tako i u vojničkom životu, brigadni general Tomo Medved je istaknuo da će status DVO omogućiti sportašima daljnje bavljenje vrhunskim sportom i postizanje odličnih rezultata, no ulazak sportaša u sastav DVO bit će i istodobna promocija OSRH-a i Republike Hrvatske.

U prvom naraštaju sportaša kojima su uručena rješenja su Danil Domđioni (karate), Andreja Đaković (judo), Bojan Đurković (stre-

laštvu), Šime Fantela (jedrenje), Filip Grgić (taekwondo), Filip Hrgović (boks), Stipe Jarloni (taekwondo), Ivan Kljaković Gašpić (jedrenje), Ivana Maranić (judo), Igor Marenić (jedrenje), Damir Martin (veslanje), Tina Mihelić (jedrenje), Marko Premužić (padobranstvo), Martin Sinković (veslanje), Valent Sinković (veslanje), Tonimir Sokol (hrvanje), Tonči Stipanović (jedrenje), David Šain (veslanje), Lucija Zaninović (taekwondo), Natko Zrnčić Dim (skijanje). "Jako sam počašćen i veliko mi je zadovoljstvo biti u prvom naraštaju vrhunskih sportaša koji su postali DVO. Sretan sam što sam dobio takvu priliku, i siguran sam da će mi to biti velika pomoć u dalnjem treniranju i postizanju sportskih rezultata", rekao je nakon svečanog uručenja skijaš Natko Zrnčić Dim.

Lada PULJIZEVIĆ

Ministar Božinović obišao VP "Eugen Kvaternik" u Slunju

Vojni poligon "Eugen Kvaternik" u Slunju 9. je ožujka obišao ministar obrane Davor Božinović te se upoznao s njegovim mogućnostima. Tom prilikom ministar se susreo i s polaznicima Tečaja za obuku izvjestitelja za rad u uvjetima mirovnih operacija, koji zajednički organiziraju Edukacijski centar Hrvatske radio-televizije i Obučno središte za međunarodne vojne operacije HKoV-a.

Ministar je istaknuo važnost dobre pripreme za rad u mirovnim operacijama, kako za sve pripadnike Oružanih snaga RH tako i za ostalo civilno osoblje u međunarodnim mirovnim misijama putem humanitarnog i diplomatskog osoblja pa tako i novinskih izvjestitelja. "Znanja koja posjeduje naše Obučno središte za međunarodne vojne operacije Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" (OSMVO ZOD), koristi se, i može se koristiti za ostala tijela državne uprave i institucije u Hrvatskoj, no važno je i za naše partnere u regiji kojima možemo ponuditi naše obučne kapacitete", rekao je ministar Božinović.

Iz Edukacijskog centra HRT-a istaknuli su da za ovakvim tečajem već

Snimio Josip KOPI

postoji zanimanje drugih medijskih kuća u regiji te su izrazili nadu kako će on postati redovit u ovom obliku. Najavili su i mogućnost sličnih specijaliziranih tečajeva u zajedničkoj organizaciji s Hrvatskom kopnenom vojskom.

Ovo je drugi po redu ovogodišnji Tečaj za obuku novinara HRT-a za rad u otežanim uvjetima i uvjetima mirovnih operacija koji je završilo osam djelatnika HRT-a, a zajedno su ga proveli instruktori Obučnog središta za međunarodne vojne operacije HKoV-a i instruktori HRT-a.

OJI

Bugarski veleposlanik u MORH-u

Ministar obrane Davor Božinović primio je 8. ožujka u nastupni posjet veleposlanika Republike Bugarske u RH Ivana Stojanova Sirakova. Tijekom susreta razgovaralo se o međunarodnoj izložbi / konferenciji vojne opreme i naoružanja ASDA u Splitu, koja će se održati od 29. do 31. ožujka u Spaladium areni, a očekuje se nazočnost i visokih izaslanstava iz zemalja regije. "Bit će to prilika za upoznavanje s najnovijim dostignućima na polju obrambene tehnologije, ali i mogućnost da se međusobnim susretima produbi vojnotehnička suradnja u regiji", istaknuo je hrvatski ministar. Bilo je riječi i o nadolazećoj konferenciji država članica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi (South-East European Cooperation Process – SEECP) tijekom ožujka u Budvi.

Dosadašnja obrambena suradnja dviju zemalja ocijenjena je uspješnom, a razgovaralo se i o mogućnostima zajedničke obuke pilota, u skladu s postojećim obučnim kapacitetima.

OJI

17. kontingen u misiji ISAF u Afganistanu

Snimio Tomislav Branić

U područje operacije ISAF u Afganistanu 9. su ožujka stigli svi pripadnici 17. hrvatskog kontingenta koji će biti raspoređeni u Regionalnom zapovjedništvu Sjever u Mazar-e Sharifu i Regionalnom zapovjedništvu u Kabulu gdje će preuzeti dužnosti od prethodnog hrvatskog kontingenta. U povodu odlaska 17. kontingenta, prije nekoliko dana, pripredjen je ispraćaj u zrakoplovnoj bazi Pleso, a kojem je nazočio i ministar obrane Davor Božinović. Obraćajući se postrojenim pripadnicima kontingenta, ministar Božinović je naglasio posebnu važnost koju ova, ali i sve prethodne misije ISAF-a imaju za OSRH i članstvo Hrvatske u NATO-u. "Afganistsko iskustvo pridonosi procesu transformacije našeg obrambenog sustava, no stečeno iskustvo pridonijelo je i uspješnim hrvatskim naporima za postizanje članstva u NATO-u usvajanjem njegovih standarda, ali i slanju jasne poruke da je RH spremna preuzeti sve obveze i odgovornosti koje proizlaze iz tog članstva", istaknuo je ministar. Oružane snage RH su, putem misija ISAF-a, u Afganistanu prisutne od 2003. godine, i zahvaljujući svojoj visokoj obučenosti, pripremljenosti, profesionalnosti i specijaliziranosti znatno su pridonijele naporima međunarodne zajednice u stabilizaciji Afganistana. O uspješnosti svih dosadašnjih kontingenata OSRH-a koji su sudjelovali u misiji ISAF-a govore brojne pohvale i priznanja koje su njihovi pripadnici za svoj rad dobili, ali i podatak da do danas nije bilo gubitaka među pripadnicima hrvatskog kontingenta. Ministar obrane posebno je naglasio važnost koju sudjelovanje hrvatskih Oružanih snaga u međunarodnim mirovnim misijama ima za hrvatsku vanjsku politiku i položaj Hrvatske u međunarodnoj zajednici. "Hrvatsko vojno sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama, u Afganistanu, ali i na drugim mjestima, jedno je od najuspješnijih sredstava naše vanjske politike, i takvo hrvatsko angažiranje u međunarodnim mirovnim misijama ostat će i u budućnosti jedno od bitnih obilježja naše vanjske i sigurnosne politike", rekao je ministar Božinović. Pripadnici 17. HRVCON-a preuzet će dužnosti od prethodnog hrvatskog kontingenta, a riječ je, između ostalog, o namjenski organiziranim snagama Vojne policije, namjenski organiziranim snagama pješaštva, stožernom osoblju, operativno-mentorskim timovima za vezu, policijskim operativno-mentorskim timovima za vezu (četiri pripadnika MUP-a), mentorima u Vojno-poličkoj školi i Logističkoj školi u Kabulu te zračnom mentorskom timu. Zajedno s pripadnicima 4. multinacionalnog operativno-mentorskog tima, koji su u područje Regionalnog zapovjedništva Sjever u Mazar-e-Sharifu upućeni u veljači, 17. hrvatski kontingen imati ukupno 330 pripadnika.

L.PULJIZEVIĆ

Sudjelovanje OSRH-a u Mov Con MILU

Mov Con MILU (Multinacionalna integrirana logistička postrojba za praćenje kretanja u području operacija) s prvobitnim nazivom JTMS (Joint Theatre Movement Staff), osnovale su Bugarska, Kanada, Litva, Rumunjska, Slovačka i Hrvatska 26. travnja 2005. Zadaća postrojbe bila je osigurati osoblje za nadzor kretanja za združeno zapovjedništvo snaga u NATO operacijama. U rujnu 2009. postrojbi su se pridružile Mađarska i Latvija. Misija postrojbe jest odlazak cijele ili dijela postrojbe u područje operacije s multinacionalnim NATO snagama radi nadzora kretanja određenih dodijeljenih NATO snaga/ elemenata tijekom upućivanja, održavanja snaga, uporabe snaga te tijekom povratka snaga iz područja operacija. Svaka nacija može imati i svoju MOV Con postrojbu, ali ona mora surađivati s ostalima u dodijeljenom području operacija. Temeljne sposobnosti Mov Con

MILU postrojbe jesu: sposobnost rada na dvije luke iskrcaja, sposobnost organiziranja i brzog osiguranja Mov Con tima za kraće zadaće, djelomična samostalnost i vlastita C2(Command and Control).

U Bruxellesu je 23. ožujka 2010. potpisano Memorandum o razumevanju. Uime OSRH-a potpisao ga je zapovjednik ZzP-a general-bojnik Mate Ostović.

Kao vodeća nacija Kanada je pokrenula organizaciju i provedbu MoV Con MILU vježbi u kojima je sudjelovao i tim djelatnika ZzP-a OSRH-a. Održane su vježbe Tropical Hammer na Jamajci, Barking Batus u Kanadi te MILU Master u Belgiji, Nizozemskoj i SR Njemačkoj.

Od 21. do 24. veljače 2011. u Bugarskoj je održana koordinacijska konferencija postrojbe na kojoj je sudjelovao i pukovnik Damir Radočaj iz ZzP-a kao i sve vodeće nacije postrojbe. Konferencija se sastojala od niza prezentacija i razgovora te je Velikoj Britaniji upućen poziv za ulazak u postrojbu. Želju za ulaskom u postrojbu izrazili su i OS USA EUCOM, Češka, Danska, Norveška i Srbija. Akcijski plan za 2011. predstavila je Bugarska a on sadrži sve aktivnosti Mov Con MILU do kraja godine. Hrvatska će biti domaćin koordinacijskog sastanka 2012. Hrvatski predstavnici dali su informacije o dosadašnjem djelovanju Mov Con MILU-u, te su ih upoznali s planiranim djelatnicima ZzP-a, koji će sudjelovati na vježbi Mov Con EX 11, u kojoj će hrvatski pripadnik imati formacijsko mjesto zamjenika zapovjednika Mov Con MILU-a.

Damir RADOČAJ

Lana KUNIĆ, foto NATO

Brifing uoči sastanka ministara obrane

Cijeli svijet promatra događaje u Libiji i na širem području Bliskog istoka. Mnogi naši saveznici već su evakuirali svoje državljane i nastavljaju pomagati svima u potrebi. Ovo je humanitarna kriza koja se tiče svih nas, a civilno

stanovništvo u Libiji sustavno je napadnuto od njihova režima. Tim je riječima započeo svoje uvodno obraćanje novinarima glavni tajnik NATO saveza, Anders Fogh Rasmussen, na brifingu održanom uoči sastanka ministara obrane. Istaknuo je da snažno osuđuje uporabu sile protiv libijskog naroda te kršenje ljudskih prava. "Libijske su vlasti odgovorne za zaštitu stanovništva i trebale bi ispuniti legitimne zahtjeve svog naroda te omogućiti mirnu tranziciju demokracije", kazao je glavni tajnik dodajući da će situacija u Libiji biti prioritetna točka dnevnog reda na sastanku ministara obrane koji će se održati potkraj tjedna. Rasmussen je još jednom naglasio da NATO nema namjeru intervenirati u Libiji, no da je posao Saveza biti spreman na sve mogućnosti. Kazao je i da se Savez konzultira i koordinira s drugim međunarodnim te regionalnim organizacijama te da će svaka operativna odluka biti u skladu s Vijećem sigurnosti UN-a. Još jednom je ponovio da će se na sastanku osim o situaciji u Libiji raspravljati i o perspektivi cijele regije. "Niti jedno društvo ne može ignorirati volju naroda, ljudska želja za slobodom je univerzalna, a u vreme-

nu umrežavanja ne može se potisnuti volja naroda", istaknuo je Rasmussen. Podsjetio je da je ovaj tjedan počeo novi put za budućnost Afganistana, kao stabilne zemlje, prijenosom ovlasti na Afganistske snage sigurnosti. Cijeli bi proces, kako je najavio Rasmussen, trebao u svim pokrajinama biti gotov do kraja 2014.

Godišnja NATO vježba za upravljanje križnim menadžmentom

Godišnja NATO vježba za upravljanje križnim menadžmentom (CMX) provest će se između 23. i 30. ožujka, a obuhvatit će postupak na strateškoj

političkoj razini dok će u vježbu biti uključeno i vojno i civilno osoblje. Zamišljeni scenarij vježbe, sadržavat će i neke aspekte o novim sigurnosnim prijetnjama obuhvaćene Strateškim konceptom. Svi 28 NATO članica bit će uključeno u planiranje CMX 2011., a na sudjelovanje je pozvana Europska unija, OEES, kao i Međunarodni odbor Crvenog križa.

NATO ne predviđa intervenciju u Libiji

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen prošli je tjedan izjavio da NATO ne predviđa intervenciju u Libiji, ali se spremi na svaku mogućnost.

"NATO nema namjeru intervenirati, ali se promišljeno pripremamo za svaku mogućnost", kazao je Rasmussen novinarima u sjedištu Saveza u Bruxellesu.

Istaknuo je da NATO pozorno prati stanje na terenu i uzima u obzir pozive za pomoć oporbe u Bengaziju koja traži inozemne zračne napade da bi zadržala položaje, suočene sa snagama režima pukovnika Moamera Gadafija. Rasmussen je rekao i da Vijeće sigurnosti UN-a u ovom trenutku ne dopušta uporabu sile. Naime, nakon više od dva tjedna pobune, vođe pobune - zapravo odvjetnici, novinari, vojni dezterteri i poslovni ljudi - pozvali su UN da dopusti zračne udare na afričke plaćenike pukovnika Gadafija. "Pozivamo UN i svaku zemlju koja podupire revoluciju od 17. veljače da pokrene zračne udare na položaje plaćenika koje se očito koristi protiv civila i libijskog naroda", izjavio je glasnogovornik pobune Abdelhafez Hoka u Bengaziju. Inače, na situaciju u Libiji osvrnuo se i američki predsjednik Barack Obama koji je izjavio da je libijski čelnik Moamer Gadi izgubio legitimitet te da "mora sići s vlasti i odmah otići". Također je dodao i da je odobrio uporabu zrakoplova američke vojske, kako bi pomogli u evakuaciji izbjeglica koje bježe od nasilja u Libiji.

Osim mjera koje je administracije već odobrila, uključujući prekid operacija veleposlanstva s Libijom, zamrzavanje 30 milijardi dolara libijske imovine u SAD-u i potporu multilateralnim sankcijama, Obama je rekao i da je odobrio uporabu američkog vojnog transporta zbog sve veće humanitarne krize. Američka državna tajnica Hillary Clinton izjavila je da SAD strahuje od mogućnosti da Libija potone u kaos i postane novo utočište Al-Qaide, poput Somalije, podsjetivši da mnogi pripadnici Al-Qaide u Iraku i Afganistanu dolaze upravo iz Libije, iz njezina istočnog dijela koji sada nadziru pobunjenici.

Republika Hrvatska izgrađuje sustav upravljanja križnim situacijama i teži povezati sve komponente takvog sustava na jednom mjestu na nacionalnoj razini. Tako ćemo osigurati bržu i kvalitetniju pomoć, umanjiti učinak krize, biti manje ranjivi i imati kvalitetniju prevenciju, a time i veću otpornost društva u cjelini.

Organiziranje i djelovanje sustava zaštite i spašavanja u RH uteženi su Ustavom, Zakonom o zaštiti i spašavanju, propisima donesenim na temelju zakona, Procjenom ugroženosti RH te setom propisa Europske unije primjenjenih u nacionalno zakonodavstvo i prilagođeni hrvatskim potrebama.

Vlada RH donijela je u svibnju 2009. Procjenu ugroženosti RH od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća. Na razini pojedinih resora postoje razvijeni postupci kriznog upravljanja, ali nisu uvezani na nacionalnoj razini. Primjerice, Ministarstvo poljoprivrede ima razvijene postupke kriznog upravljanja u slučaju pojave ptičje gripe, Ministarstvo zdravstva u slučaju različitih zaraznih bolesti i slično.

Na području zaštite i spašavanja, kao važnom dijelu sustava kriznog upravljanja, postoje zakonska rješenja za Državnu upravu za zaštitu i spašavanje (DUZS). Ova uprava utvrđuje preventivne aktivnosti te plansko djelovanje svih sudionika sustava zaštite i odgovora na krizne situacije.

Pružanje pomoći civilnim institucijama u RH tijekom odgovora na krizu

Zakon o obrani propisuje da OSRH može obavljati određene zadaće u stanju neposredne ugroženosti te pružati pomoć institucijama civilne vlasti i stanovništvu u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nepogoda te da uporabu nalaže ministar obrane, o čemu odmah izvješćuje vrhovnog zapovjednika. Izmjenama Ustava RH aktivnosti OSRH-a na ovom području regulirane su člankom 7. koji kaže da se OSRH mogu koristiti kao pomoć i u prirodnim katastrofama, spašavanju i nadzoru i zaštiti prava RH.

DUZS može u slučaju krizne situacije ili prirodne katastrofe, a na preporuku zapovjednika Civilne zaštite pozvati na angažiranje i Ministarstvo obrane RH.

MORH sudjeluje u operacijama zaštite i spašavanja, posebno u slučaju velikih šumskih požara, poplava i drugih prirodnih katastrofa kada civilna zajednica nema dovoljno snaga i sredstava za odgovor na nastalu kriznu situaciju.

Uspostavom i djelovanjem DUZS-a unapređeno je rješavanje problematike i razvoja nacionalnog sustava odgovora na krize, ali još uvijek postoji potreba razvoja i sveobuhvatnog pristupa u organizaciji kriznog upravljanja.

Složenost križnih situacija traži bliskiju suradnju između svih dijelova državne uprave (meduresorni i međuagencijski) i bolja organizacijska rješenja u izgradnji sposobnosti odgovora na krize na nacionalnom, ali i angažiranja hrvatskih snaga na međunarodnom području.

Potrebno je provesti raščlambu sa- dašnjeg stanja te potom odrediti ciljeve sustava kriznog upravljanja na nacionalnoj razini, osnovati stručne skupine koje

ISKUSTVA I PRISTUP RH U PRIMJENI

će predložiti normativna, organizacijska, konceptualno-pravna i planska rješenja.

Zaključkom Vlade RH zaduženo je Ministarstvo obrane da, u suradnji sa središnjim tijelima državne uprave, izradi prijedlog koncepta transformacije civilne obrane u sustav upravljanja izvanrednim situacijama/krizama i dostavi ga Vladi RH. Odlukom ministra obrane osnovano je Povjerenstvo za koordinaciju i izradu prijedloga koncepta transformacije civilne obrane u sustav upravljanja u kriznim situacijama. Za sposobnost konkretnog djelovanja u upravljanju kriznim situacijama organiziraju se vježbe odgovora na krizne situacije gdje se provodi koordinacija radne skupine na međunarodnoj razini.

Sudjelovanje MORH-a i OSRH-a u NATO vježbama odgovora na krizne situacije

Ministarstvo obrane i Oružane snage uz ostala tijela državne uprave od 2005. godine sudjeluju na NATO vježbama Crisis Management Exercise (CMX). CMX nisu terenske vježbe i ne uključuju razmještanje stvarnih vojnih snaga na terenu, nego se provode samo u obliku simulacije prema detaljno razrađenom scenariju na strategijskoj razini.

NATO vježbe CMX za MORH i OSRH imaju višestruku korist. Svrha im je provjera i uvježbavanje NATO postupaka upravljanja krizama na strateškoj političko-vojnoj razini te međusobna suradnja i koordinacija nacionalnih sustava i postupaka. Zatim, uvježbavanje mehanizama i postupaka političkih konzultacija između saveznika i sa zemljama partnerima, uvježbavanje kolektivnog donošenja odluka u kriznim situacijama, testiranje NATO sustava odgovora na krize (NCRS) i njegova Priručnika (NCRSM), jačanje suradnje s partnerima konzultacijama, političkim vodstvom i nadzorom tijekom planiranja i provedbe vježbe te razvijanje i provjera plana medijskog komuniciranja.

Izgradnja nacionalnog sustava za raznovrsne oblike krize, odgovora na krizne situacije i planiranja u slučaju kriznih stanja u RH je tek u počecima, a iskustva stećena provedbom vježbi CMX mogu se iskoristiti kao ulazni elementi za izgradnju tako složenog sustava u RH, njegovu primjenu u sva tijela državne vlasti i uprave u području obrane te suradnju i partnerstvo s ostalim organizacijama NATO-a.

A novi Strateški koncept NATO-a u poglavljiju Sigurnost upravljanjem kriznim situacijama daje nove obveze svim NATO članicama za primjenu jedinstvenog spleteta političkih i vojnih sposobnosti koje zemlje članice trebaju biti sposobne primjeniti u slučaju širokog spektra kriznih situacija.

Republika Hrvatska izgrađuje sustav upravljanja kriznim situacijama i teži povezati sve komponente takvog sustava na jednom mjestu na nacionalnoj razini. Tako ćemo osigurati bržu i kvalitetniju pomoć, umanjiti učinak krize, biti manje ranjivi i imati kvalitetniju prevenciju, a time i veću otpornost društva u cjelini.

Sustav upravljanja u kriznim situacijama, kao dio sustava nacionalne sigurnosti RH je iznimno potreban, a njegov sveobuhvatni pristup u svim fazama upravljanja kriznim situacijama iznimno bitan. ■

Novi Strateški koncept NATO-a u poglavljiju Sigurnost upravljanjem kriznim situacijama daje nove obveze svim NATO članicama za primjenu jedinstvenog spleteta političkih i vojnih sposobnosti koje zemlje članice trebaju biti sposobne primjeniti u slučaju širokog spektra kriznih situacija

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Pokazuje se da se vojska sve više bavi zimskim sportovima i da su djelatnici svjesni da im sport pomaže ispuniti sve standarde koji se od njih očekuju, kazao je zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić

NAJBOLJI PRIPADNICI BSD-a

Tradicionalni susret najboljih snježnih sportaša OSRH-a u Delnicama je od 1. do 3. ožujka doživio svoje 13. izdanje. Natjecanje je opet ispunilo očekivanja, pa i više od toga. Povećao se broj natjecatelja, došli su iz više grana i robova OSRH-a, i iz MORH-a (SMOS). Nadalje, u veleslalomu i skijaškom trčanju sudjelovale su i dame, stvorivši novu, žensku natjecateljsku kategoriju, a novitet je i uvodenje starosnih kategorija.

“Pokazuje se da se vojska sve više bavi zimskim sportovima i da su djelatnici svjesni da im sport pomaže ispuniti sve standarde koji se od njih očekuju”, kazao je zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić. Naravno, postrojba kojoj je na čelu bila je organizator prvenstva, pruživši na raspolaganje natjecateljima sve svoje vojnospansko iskustvo, kao i prednosti svojih sportskih postrojenja. Naglasimo i pomoći civilnih sportskih struktura poput Hrvatskog biatlonskog saveza, koje su organizaciju i ovoga prvenstva digle na višu razinu.

Natjecanja u prve dvije discipline, skijaškom trčanju i patrolnom trčanju održavala su se u vojarni “Drgomalj”. Tamošnja staza dom je skijaša iz BSD-a, tako da ne čudi njihova apsolutna dominacija. Specijalci su osvojili sve medalje u svim kategorijama klasičnog skijaškog trčanja,

osim jedne! Na putu do potpunog trijumfa ispriječio se tek jedan mornar. Riječ je o kapetanu korvete Ernestu Kosoru, koji je bio drugi na utrci održanoj 1. ožujka.

Dan poslije, slična staza je ugostila natjecatelje u patrolnom trčanju. Ta disciplina svakako je najvojničkija od svih, slična je biatlonu, ali u neku ruku zahtjevnija. Četveročlane momčadi trče zajedno i pucaju u grudnu metu po pet metaka svaki, iz ležećeg i stojećeg stava, s udaljenosti 50 metara. Trči se na terenskim skijama i puca iz puške kalibra 7,62 mm. Svaki promašaj donosi kaznenu minutu, a skijaši prelaze po 4,8 kilometara. Svaka momčad brza je poput svojeg najsporijeg natjecatelja. Nema polaska dalje dok se ne ispucaju svi meci... Rezultati su bili očekivani, svi medaljaši vojnici su BSD-a.

Zadnji dan posvećen je kraljevskoj disciplini alpskog skijanja: veleslalomu. Natjecanje je održano na skijalištu Platak kod Rijeke, a ovaj put su i druge postrojbe pokazale svoje adute, osobito u ženskoj, te višim starosnim kategorijama. Popis osvajača medalja ovdje je malo raznolikiji.

Ono što najviše veseli jest atmosfera koja je vladala prvenstvom. Vojnička i sportska. Iako se svatko trudio izvući natjecateljski maksimum, nije nedostajalo međusobnog bodrenja, bez trunke animoziteta. ■

Skijaško trčanje

Žene: 1. Anamarija Brajdić (BSD), 2. Sanja Brajdić (BSD)

Muški - iznad 42 god.: 1. Branko Štimac (BSD), 2. Ernesto Kosor (HRM), 3. Slaven Nikola (BSD)

Muški - 36 do 42 god.: 1. Alenko Boljkovac (BSD), 2. Ivica Šnajdar (BSD), 3. Željko Domazet (BSD)

Muški - do 35 god.: 1. Jandre Turalija (BSD), 2. Vedran Volf (BSD), 3. Damir Kubinčan (BSD)

Patrolno trčanje

1. 6. ekipa 2. satnije za specijalna djelovanja, 2. 7. ekipa 2. satnije za specijalna djelovanja 3. 1. satnija za specijalna djelovanja

Veleslalom

Žene: 1. Anita Vuković (PZB), 2. Ana Marija Brajdić (BSD), 3. Jelena Strukan (HRM)

Muški - iznad 42 god.: 1. Perica Turalija (VOB), 2. Ernesto Kosor (HRM), 3. Željko Stipetić

Muški - 36 do 42 god.: 1. Josip Brnjak (BSD), 2. Ivan Oštir (ZZP), 3. Marko Čičak (PZB)

Muški - do 35 god.: 1. Jandre Turalija (BSD), 2. Silvio Brajković (BSD), 3. Damir Kubinčan (BSD)

Međunarodna izložba pasa CACIB Zagreb, održana 5. i 6. ožujka na Zagrebačkom velesajmu, okupila je izlagače iz 24 zemlje. Svakoga dana u programu je sudjelovalo oko 900 pasa različitih pasmina, a službeni psi Pukovnije Vojne policije HKoV-a na njoj su se predstavili pokaznim vježbama

Službeni psi Vojne policije na Međunarodnoj izložbi pasa CACIB

Tom i Heike, službeni psi Pukovnije Vojne policije HKoV-a, pljesak okupljene publike osvojili su demonstracijom svojih sposobnosti tijekom izvođenja vježbe. Njemačka ovčarka Heike, koja se nedavno vratila iz Afganistana gdje je pratila pripadnike 15. kontingenta OSRH-a u međunarodnoj mirovnoj misiji, na pokaznoj vježbi je, zajedno sa svojim vodičem, desetnikom Markom Merićem, pokazala kako dobro uvježban službeni pas traži eksploziv, i kako se pažljivo ponaša s eksplozivom kada ga pronađe. Belgijski ovčar Tom, zajedno sa svojim vodičem, desetnikom Draženom Pavelićem, izveo je niz vježbi – od onih jednostavnijih kao što je hodanje uz nogu ili promjena smjera kretanja, do vrlo složenih i na trenutke spektakularnih akcija. U vježbama tijekom kojih su simulirane složene talačke situacije uz prijetnju vatrenim oružjem, ili situacije u kojima sumnjiva osoba ne želi izaći iz automobila i prijeti vatrenim oružjem, Tomova sjajna uigranost s vodičem i njegove eksplozivne reakcije označavali su gotovo trenutačno razrješenje moguće krizne situacije. Nije to bila demonstracija tek puke pseće posluštosti ili dresiranosti, već demonstracija povjerenja, uzajamnog razumijevanja čovjeka i psa, a onda i njihove nepobjedivosti koja proizlazi iz takvog, sretnog savezništva.

Desetnik Dražen Pavelić je vojnik, profesionalac, vodič i iskusan instruktor službenih pasa u Pukovniji Vojne policije HKoV-a – no, gledajući Toma, belgijskog ovčara u dobi

od četiri i pol godine, kratko i bez okljevanja kaže "Da, to je prijateljstvo." On ga je izlegla odabralo dok je ovaj još bio trapavo i razigrano štene, on mu je dao ime i uz njega je Tom rastao, učio i naučio sve ono što ga danas čini vrhunskim zaštitno-tragačkim službenim psom. "A što je najvažnije da bi pas postao takvim?", pitamo. I opet je desetnik Pavelić kratak: "Najvažnije je pseće sretno djetinjstvo." Naravno, nakon dobrih temelja postavljenih u prvoj godini života psa, slijedi višemjesečni proces posebne obuke, sati vježbanja, polaganja ispita, pa postupak dobivanja licencije i tijekom tog vremena su pas i njegov vodič stalno zajedno. Takvo

zajedništvo u kojem se čovjek i pas navikavaju jedan na drugoga, grade svoj odnos i uzajamno se vežu važan je dio obuke pasa. Tako se odgajaju operativni psi sposobni za obavljanje najsloženijih službenih zadaća, kao

što je detekcija eksploziva, opojnih droga, pregled prostora ili vozila, pretres sumnjivih prostora, osiguranje osoba, objekata, važnih događaja i drugih oblika zaštitno-tragačkih aktivnosti. Pouzdani, i u složenim situacijama nezamjenjivi, ovakvi psi su postali redoviti pratitelji pripadnika hrvatskih OS-a u međunarodnim mirovnim misijama.

Dok mi razgovaramo, Tom je načulio uši, nakrivio glavu i strpljivo, bez pokreta, netremice promatra. Čini mi se kako on osluškuje Pavelićevu boju glasa, primjećuje razlike u brzini kojom on govori, uočava promjene izražaja njegova lica i prati mu držanje tijela. Službenim riječima rečeno, Tom je vrhunski zaštitno-tragački službeni pas koji služi kao pokazni pas za prezentacije Vojne policije. Manje službeno, no ništa manje stvarno – Tom je Pavelićev pas, a desetnik Pavelić je Tomov čovjek. I oni su, prije svega, prijatelji. Sve ostalo dolazi nakon toga.

Pukovniju Vojne policije HKoV-a su na izložbi CACIB Zagreb 2011. na najbolji način predstavili narednik Ante Cvitanović, narednik Mato Ravenščak, desetnik Marko Merić i njemačka ovčarka Heike, stožerni narednik Damir Zajec te desetnik Dražen Pavelić i belgijski ovčar Tom. ■

PREDSTAVLJAMO

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Zadaća, ali i izazov, pred kojim se danas nalazi SVA jest sređivanje prikupljenog arhivskog gradiva, njegova digitalizacija i indeksiranje te mikrofilmiranje. Time će povijesno vrijedni izvornici biti spremljeni i trajno čuvani, a pohranjeno gradivo dostupno korisnicima u digitalnom zapisu.

SREDIŠNJI VOJN

Središnji vojni arhiv, smješten na Hrvatskom vojnem učilištu, ustrojstvena je jedinica Tajništva Ministarstva obrane i, prema Pravilniku o zaštiti i korištenju arhivskog i registraturnog gradiva MORH-a i OSRH-a, "glavna je arhivska jedinica MORH-a u miru i ratu". Ono što SVA u svojim spremištima čuva i o čemu njegovi djelatnici sustavno vode brigu jest arhivsko gradivo koje je posebno važno za MORH i OS, ali jednakostako važno i za povijest, znanost, kulturu i druge društvene potrebe RH.

Početak postojanja SVA seže u rane devedesete godine prošlog stoljeća. Tako je sredinom 1992. Arhiv počeo djelovati u sastavu Uprave za IPD (informativno-političku djelatnost), i tada je ujedinjavao aktivnosti niza fondova koji su, svaki u svom segmentu, prikupljali različite vrste medija. U sastavu SVA su, u prvim godinama postojanja, bili Fond pisane građe, Fond video i filmske građe, Fond fotograđe i fotodokumenta, Fond dokumenata Domovinskog rata i Fond trodimenzionalne građe. Prikupljeno gradivo

nastalo takvim, ranim radom fondova, jednim je dijelom postalo dio gradiva kojim danas raspolaže SVA, dio gradiva predan je u Hrvatski državni arhiv dok je gradivo koje je prikupio Fond trodimenzionalne građe postalo temelj na kojem je izrastao današnji Vojni muzej. Tijekom tih prvih, još uvijek ratnih godina, SVA počinje i sa sustavnim preuzimanjem gradiva s terena i njegovim čuvanjem, a taj proces je nerijetko značio da su vrijedni dokumenti spašeni od propadanja ili uništavanja. Problemi u tom razdoblju proizlazili su, prije svega, iz tadašnjih okolnosti rada Arhiva u neodgovarajućim prostorima te nepostojanje prostora u kojima bi gradivo bilo čuvano u skladu s pravilima arhivske struke. Zbog toga je s nestrijenjem čekana, pa konačno i dočekana druga polovica 2004. kada je SVA preseljen u preuređenu i potrebanu arhiva prilagođenu zgradu na Hrvatskom vojnem učilištu.

Preseljenjem u nove prostorije započelo je i novo razdoblje u radu. Početak je to normal-

15

SVA u svojoj knjižnici ima oko 1500 raznih naslova, u fotoarhivi čuva više od 50 000 negativa, a datumi izdavanja najstarijih primjeraka u sačuvanoj bogatoj zbirci časopisa i tiskovina sežu u daleku 1919. godinu.

I ARHIV MORH-a

nog funkcioniranja, razvoja Arhiva i arhivske djelatnosti primjereno ustanovi čija zadaća je središnje arhiviranje u MORH-u. Od 2004. godine ubrzano se i uspješno radi na preuzimanju najvećeg dijela ratnog arhivskog gradiva s terena, gradiva čiji su stvaratelji postrojbe HV-a, zapovjedništva, operativne grupe, Glavni stožer i drugi. Tako je najveći dio gradiva prikupljen i sačuvan, a istodobno je prema pravilima struke počelo sređivanje i obrada gradiva važnog za MORH i OS odnosno RH. Tijekom tog vremena usklađeni su propisi koji reguliraju arhivsko poslovanje u MORH-u s arhivskim zakonodavstvom RH. Ostvarena je i trajna suradnja s Hrvatskim državnim arhivom, koji kao središnji državni arhiv RH obavlja nadzor nad zaštitom cjelokupnog arhivskog i registrturnog gradiva MORH-a i OS-a.

S vremenom su se, međutim, spremišta SVA napunila, a arhivskog gradiva koje treba preuzeti i koje se nalazi na terenu, još uvijek ima. Zbog toga Tajništvo MORH-a zajedno sa SVA, ulaze

velike napore u rješavanje sanacije, adaptacije i osposobljavanje dodatnog spremišnog prostora na HVU, u koje bi trebalo biti zaprimljeno gradivo koje još čeka preuzimanje u SVA.

Do danas je prikupljeno i pohranjeno više od 8000 dužnih metara raznovrsnog arhivskog gradiva. U toj golemoj količini nalazi se gradivo nastalo tijekom Domovinskog rata i nakon njega, ali i mnogo je sačuvanog arhivskog gradiva koje je nastalo prije 1990. godine. SVA u svojoj knjižnici ima oko 1500 raznih naslova, u fotoarhivi čuva više od 50 000 negativa, a datumi izdavanja najstarijih primjeraka u sačuvanoj bogatoj zbirci časopisa i tiskovina sežu u daleku 1919. godinu.

Zadaća, ali i izazov, pred kojim se danas nalazi SVA jest sređivanje prikupljenog arhivskog gradiva, njegova digitalizacija i indeksiranje te mikrofilmiranje. Time će povjesno vrijedni izvornici biti spremljeni i trajno čuvani, a pohranjeno gradivo dostupno korisnicima u digitalnom zapisu. ■

Središnji vojni arhiv je, do danas, prikupio i pohranio više od 8000 dužnih metara raznovrsnog arhivskog gradiva. U toj golemoj količini nalazi se gradivo nastalo tijekom Domovinskog rata i nakon njega, ali i mnogo je sačuvanog arhivskog gradiva koje je nastalo prije 1990. SVA u svojoj knjižnici ima oko 1500 raznih naslova, u fotoarhivi čuva više od 50 000 negativa, a datumi izdavanja najstarijih primjeraka u sačuvanoj bogatoj zbirci časopisa i tiskovina sežu u daleku 1919.

**Marjan Katušić,
načelnik Središnjeg
vojnog arhiva**

**Kako bi se, u naj-
kraćem, moglo opisati
ono što danas u svojim
spremištima čuva SVA?**

Središnji vojni arhiv danas raspolaže s više od 8000 dužnih metara gradiva. Pojednostavljen, to znači da kada bismo to gradivo poslagali u neprekinuti niz, onaj tko želi stići od prve do zadnje arhivske kutije, morao bi hodati osam kilometara. Tu je

mnogo arhivskog gradiva koje je nastalo tijekom Domovinskog rata, ali imamo i dosta gradiva iz vremena prije 1990. - gradivo bivših sekretarijata za narodnu obranu, Republičkog sekretarijata za narodnu obranu, gradivo bivših vojnih sudova i dr. SVA raspolaže i znatnim brojem prikupljenih knjiga, monografija i tiskovina, kako novijeg datuma tako i onih iz prijašnjih razdoblja. Možemo reći da imamo službene vojne listove čak iz 1919. godine, iz vremena Kraljevine Jugoslavije. Tu su i Narodna armija, Službeni vojni list, Vojska i druge tiskovine koje su se od 1991. do 1995. rabile i izlazile u tzv. Republici Srpskoj Krajini i Republici Srpskoj. Naravno, Arhiv raspolaže i svim onim tiskovinama koje su, od prvog dana, stvarane u MORH-u, a sve zajedno važan je izvor informacija za kvalitetno istraživanje odabranih razdoblja povijesti i povijesnih događanja. Konačno, SVA u svojoj knjižnici raspolaže s oko 1500 naslova, a u fotoarhivi se nalazi i zbirka s više od 50 000 negativa.

Kome je dostupna građa koja se nalazi u SVA?

Arhivsko gradivo koje čuva SVA, prema Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima, trenutačno nije javno dostupno za uporabu. Znači, riječ je o gradivu koje se tiče obrane i nacionalne sigurnosti, i ono je dostupno za uporabu nakon isteka 50 godina od njegova nastanka, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Naravno, postoje izuzeci, i u našem slučaju je ministar obrane taj koji odobrava uporabu gradiva u svrhu znanstvenog istraživanja, pisanja diplomskih ili znanstvenih radova, pisanja monografija, povjesnica postrojbi i dr. Tako je, uz posebna odobrenja i poštivanje zakonskih ograničenja, naše gradivo dostupno i na raspolaganju je korisnicima.

Znači, riječ je o gradivu koje se tiče obrane i nacionalne sigurnosti, i ono je dostupno za uporabu nakon isteka 50 godina od njegova nastanka, ako posebnim propisom nije drukčije određeno. Naravno, postoje izuzeci, i u našem slučaju je ministar obrane taj koji odobrava uporabu gradiva u svrhu znanstvenog istraživanja, pisanja diplomskih ili znanstvenih radova, pisanja monografija, povjesnica postrojbi i dr. Tako je, uz posebna odobrenja i poštivanje zakonskih ograničenja, naše gradivo dostupno i na raspolaganju je korisnicima.

Arhiv je do danas prošao dug put i mnogo dobrog je postignuto. Koje su njegove zadaće u budućnosti?

U vremenu koje je pred nama prvo treba obaviti sanaciju i adaptaciju dodatnog spremišnog prostora na HVU, čime će se dugoročno riješiti problem daljinog preuzimanja gradiva. Premda je SVA preuzeo najveći dio ratnog gradiva, još uvjek se na terenu nalazi znatna količina gradiva civilnog dijela MORH-a, bivših uprava i ureda za obranu te drugih stvaratelja, koja čeka preuzimanje. Tajanstvo MORH-a poduzima velike napore da sanacija i adaptacija dodatnog spremišnog prostora bude što prije riješena, i vjerujem da ćemo, u doglednoj budućnosti, riješiti i taj problem. Ostajemo, također, trajno opredijeljeni za stručno ospozobljavanje, i to ne samo djelatnika Arhiva nego i djelatnika u priručnim pismohranama MORH-a i OS-a koji su također uključeni u sređivanje gradiva i pripremu prije predaje u Središnji vojni arhiv. Jedna od osnovnih djelatnosti SVA je izdavanje podataka iz pohranjenog gradiva za različite korisnike i potrebe. Posebno važna zadaća koja će obilježiti nadolazeće razdoblje jest sređivanje prikupljenog gradiva, njegova digitalizacija i indeksiranje te mikrofilmiranje. Obavljanje tog velikog, zahtjevnog, ali i izvanredno važnog posla omogućeno nam je zahvaljujući postojećem Sustavu za upravljanje dokumentacijom. A onda, kada jednom i taj važan posao bude završen, imat ćemo konačno sređeno gradivo, vrijedni izvornici će biti trajno čuvani u idealnim, zakonom propisanim uvjetima. Time će se spriječiti njihovo fizičko propadanje zbog vremena ili uporabe, a korisnicima će gradivo biti dostupno i pretraživo putem preglednih digitalnih zapisa.

Središnji vojni arhiv danas raspolaže s više od 8000 dužnih metara gradiva

Načelnik PU Splitsko-dalmatinske županije u posjetu HRM-u

Zapovjednik Hrvatske ratne mornarice kontraadmiral Ante Urlić sa suradnicima primio je u posjet novopostavljenog načelnika PU Splitsko-dalmatinske županije Ivuču Tolusiću koji je bio u pratinji dosadašnjeg načelnika Josipa Bušovića.

Zapovjednik HRM-a izradio je zadovoljstvo dosadašnjom uspješnom suradnjom, posebice u područjima poslova osiguranja i sigurnosti pomorskog prometa, suradnji u angažiranju pripadnika u mirovnim operacijama i misijama, suradnji u zadaćama Obalne straže RH te stručnom usavršavanju i informirajući djetatnika ministarstava. Kontraadmiral Ante Urlić je načelniku Ivici Tolusiću zaželio mnogo uspjeha u budućem radu kao i nastavak dosadašnje suradnje s Hrvatskom ratnom mornaricom.

OJI

Počeo Tečaj obrambene diplomacije

Na Hrvatskom vojnom učilištu 28. veljače počela je izobrazba 10. naraštaja Tečaja obrambene diplomacije. Tečaj je otvorio izaslanik načelnika Glavnog stožera OS-a ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov. Svečanom otvorenju bili su nazočni mnogi vojni izaslanici akreditirani u RH na čelu s dojrenom, vojnim izaslanikom Danske pukovnikom Sorenem Knudsenom. Uime MORH-a polaznike tečaja pozdravio je načelnik Službe za obrambenu suradnju Davor Čutić.

Tečaj će se provoditi od 28. veljače do 21. travnja. Budući da je izobrazba međunarodnog karaktera, teoretski i praktični dio nastave provodi se na engleskom jeziku. Osim hrvatskih polaznika ove je godine i deset polaznika iz Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Mađarske, Republike Makedonije, Ruske Federacije i Ukrajine.

Svrha je tečaja usavršavanje diplomatskih znanja i vještina kako bi časnici, dočasnici, civilno osoblje što uspješnije obnašali dužnosti vojnih izaslanika, članova međunarodnih misija i stožernih časnika u odjelima međunarodne suradnje. Tijekom dvomjesečnog tečaja polaznici će imati prigodu upoznati se, među ostalim, s: Nacionalnom sigurnošću i obrambenim sustavom RH, NATO-om, EU-om, UN-om, OSCE-om, Temeljima suvremene diplomacije, Protokolom i Diplomatskom praksom, Umijećem komuniciranja te radom u međunarodnom okruženju kao i o drugim važnim temama. Nastavnim planom i programom predviđeni su i razni nastavni posjeti kao i protokolarna terenska vježba. Osim predavača MVP-a, MORH-a, OSRH-a i HVU-a svoj veliki doprinos u provedbi nastave daju predavači zagrebačkog Sveučilišta.

OJI

Završen tečaj za ovlaštenu službenu osobu Vojne policije

U Središtu Pukovnije Vojne policije za obuku "Bojinik Alfred Hill" 4. ožujka završen je intergranski tečaj za ovlaštene službene osobe Vojne policije OSRH-a. Tečaj je uspješno završilo devet polaznika, a najbolji polaznik, pukovnik Mario Vukadin nagrađen je knjigom "Vojna policija u Domovinskom ratu".

Tečaj za ovlaštenu službenu osobu Vojne policije provodi se u svrhu obuke pripadnika Pukovnije Vojne policije za provedbu vojnopolicijskih poslova, kako u Hrvatskoj tako i u međunarodnim operacijama te razvijanja temeljnih vještina za uspješno nalaženje najboljih oblika uporabe ovlasti, samostalno i u skupini.

Sastoji se od nekoliko područja kao što su: ovlasti pripadnika Pukovnije VP-a, vojnopolicijski poslovi, vatreni

zadaće, tjelesna sposobnost i borilačke vještine, psihologija, doktrina i postupci VP NATO-a te praktični dio obuke u kojoj je naglasak na naučenim lekcijama. Nakon uspješno položenog pismenog dijela, polaznici polazu usmeni ispit pred povjerenstvom koji čine pripadnici Odjela VP GSOSRH-a i zapovjedništva Pukovnije VP-a, te stjecu zvanje ovlaštene službene osobe VPOSRH-a.

OJI

Slovensko izaslanstvo u HKoV-u

Brigadir Klemen Medja, načelnik Stožera Zapovjedništva snaga Slovenske vojske s izaslanstvom posjetio je 2. ožujka zapovjedništvo Hrvatske kopnene vojske u Karlovcu.

Teme razgovora bile su mogućnost suradnje u pripremi i obuci postrojbi za sudjelovanje u operaciji ISAF, provedba obuke postrojbi Slovenske vojske na vojnim poligonima i vježbalištima u RH, suradnja u području NKBO, razmjena iskustva u procesu certifikacije i afirmacije snaga, razmjena iskustva u procesu integracije u NATO te suradnja u obuci službenih vojnopolicijskih pasa vodiča. Na kraju posjeta obje strane izrazile su zadovoljstvo zbog mogućnosti proširenja bilateralne suradnje, razmjene iskustva i naučenih lekcija u primjeni Ciljeva snaga, certifikaciju i afirmaciju deklariranih postrojbi i za integraciju u NATO.

OJI

Tečaj za provoditelje promidžbe

Personalna služba MORH-a u suradnji s Odjelom za odabir i promidžbu Središnjice za upravljanje osobljem na HVU "Petar Zrinski" od 28. veljače do 4. ožujka i od 7. do 11. ožujka održala je tečaj za provoditelje promidžbe, a u svrhu stručnog usavršavanja djetatnika koji će provoditi promidžbu u 9. kampanji projekta "Kadet".

Polaznici su tečaja pripadnici svih grana OSRH-a te djetatnici Odsjeka za poslove obrane.

OJI

LETI PRVI SERIJSKI F-35

Prvi serijski avion Lockheed Martin F-35 Lightning II 25. je veljače obavio nastupni let, kao dio priprema za predaju Američkom ratnom zrakoplovstvu (USAF). Nakon primopredaje koja je planirana za proljeće, avion će s piste Naval Air Station Forth Worth Joint Reserve Base odletjeti u USAF-ovu bazu Edwards gdje će se nastaviti testiranja. Inače, riječ je o tzv. CTOL (Conventional TakeOff and Landing - konvencionalno polijetanje i slijetanje) inačici označke F-35A, a namijenjena je USAF-u i stranim kupcima (Nizozemska, Turska, Kanada, Australija, Danska, Norveška i Izrael). Dostava inačice F-35B s okomitim polijetanjem i slijetanjem za potrebe američkog Marinskog korpusa predviđena je također za ovu godinu dok je dostava mornaričke inačice F-35C predviđena za 2012. Dosad je 17 predserijskih aviona F-35 od prosinca 2006. obavilo više od 650 sati leta.

I. SKENDEROVIC

Foto: Lockheed Martin

PORINUT AUSTRALSKI LHD

Španjolska brodograđevna kompanija Navantia u svom je brodogradilištu Ferne-Ferrol 17. veljače svečano porinula prvi desantni brod za prijevoz helikoptera (LHD - Landing Helicopter Dock) klase Canberra, za potrebe australske Kraljevske ratne mornarice. Australski projekt temelji se na postojećem dizajnu španjolskih desantnih brodova klase Juan Carlos I. U skladu s planovima, početak gradnje prvog broda u klasi označen je rezanjem limova i profila u rujnu 2008., a kobilica je položena točno godinu dana poslije. Porinuće broda održano je čak dva mjeseca prije predviđenih planova što upućuje na iznimno uspješno vođenje ove novogradnje.

Samo dan poslije održana je svečanost polaganje kobilice i drugog broda u klasi imena Adelaide čija je gradnja počela u veljači 2010. Ulazak obaju plovila u operativnu uporabu australске mornarice očekuje se 2014 – 2015. Trup u dijelu od

kobilice do sletne palube gradit će se u španjolskom brodogradilištu Ferol, dok će se nadgrađe i integracija sustava izvoditi u brodogradilištu tvrtke BAE Systems u Williamstownu, u Australiji. Projekt desantnog broda za prijevoz helikoptera priлагoden je taktičko-tehničkim zahtjevima i specifikacijama australiske mornarice, što uključuje mogućnost prijevoza do 1100 vojnika i 150 vozila - uključujući tenkove M1A1 Abrams i oklopna vozila - uz šest sletnih točaka na palubi, prostor naminjen smještaju naoružanih izvidničkih helikoptera i helikoptera za prijevoz vojnika te velike zapovjedne i medicinske smještajne mogućnosti na brodu.

M. PTIĆ GRŽELJ

PAKISTANSKI FAC

Pakistanska ratna mornarica je potpisala s kineskom kompanijom China Shipbuilding & Offshore Co. ugovor o gradnji do četiri brza jurišna broda (Fast Attack Craft - FAC) koja će se vrlo izgledno temeljiti na projektu raketne korvete klase Houjian Type 037-II. Potpis ugovora je uslijedio nakon objave o odabiru kineskog dizajna i prateće ponude u kolovozu prošle godine u odnosu na preostale pristigle ponude. Finansijski detalji potpisanih ugovora nisu objavljeni.

Trenutačno se u gradnji nalazi prvo plovilo u klasi te se njegova dostava očekuje tijekom 2012. Preostale tri jedinice bit će izgrađene u brodogradilištu tvrtke Karachi Shipbuilding and Engineering Works u Pakistanu te je izgledno da će biti primljene u operativnu uporabu pakistanske mornarice u razdoblju 2012. – 2014. Nadalje, ovaj bi ugovor mogao pridonijeti

planovima nabave četiriju kineskih fregata istisnine 4000 t. Potkraj godine očekuje se potpisivanje ugovara za gradnju fregata klase Jiangkai II. Modernizirani projekt i mogućnosti fregata klase Jiangkai II uključuju karakteristike nezamjetljivosti kroz lomljeni dizajn trupa i materijale smanjenog radarskog odraza te smanjeni broj palubne opreme. Temeljno naoružanje činiće glavni top kalibra 76 mm, C802 protubrodski projektil te protuzračni raketni sustav serije HQ.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Boeing

NOVI ZRAČNI TANKER

Američko je ratno zrakoplovstvo sklopljilo ugovor s tvrtkom Boeing o gradnji 179 novih zračnih tankera označene KC-46A, koji će postupno zamijeniti postojeće tankere KC-135. Boeing će do 2017. dostaviti prvi 18 aviona. KC-46A će se proizvoditi uporabom pristupa niskog rizika, a to znači da će proizvodnja biti organizirana u domaćim, američkim, pogonima Boeингa koji obiluju

stručnom i iskusnom radnom snagom. Tvrtka predviđa da će taj posao osigurati 50 000 radnih mjesta, što uključuje Boeing i još 800 kooperanata iz 40 američkih saveznih država. KC-46A je temeljen na provjerrenom putničkom avionu Boeing 767, a riječ je o širokotrupnom višenamjenskom avionu pojačanom najmodernijim naprednim tehnologijama. Predviđen je za obavljanje brojnih zada-

ća: zračni tanker za opskrbu gorivom u letu, prijevoz tereta, osoblja i pacijenata. Kabina će biti opremljena novim prikaznicima i sustavom za upravljanje letom koje je Boeing razvio za novi putnički avion Boeing 787 Dreamliner. Poboljšana je i sonda za pretakanje goriva u zraku koja sad osigurava veći protok i bolji nadzor tijekom rada.

I. SKENDEROVIC

NOVI BRODOVI ZA FRANCUSKU MORNARICU

Potkraj prosinca prošle godine u brodogradilištu vojnobrodograđevnog konzorcija DCNS rezanjem limova i profila započela je gradnja treće višenamjenske fregate programa FREMM za potrebe francuske ratne mornarice. Plovilo će biti kršteno imenom Provence, a činit će dio od ukupno deset naručenih plovila u novoj klasi fregata Aquitaine. Jedanaesta fregata istog dizajna odnosno opremljenosti bit će dostavljena marokanskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici. Dostava FREMM fregata započet će u srpnju 2012. te će trajati sve do 2022. Tijekom Afloat Support and Naval Lo-

gistics konferencije održane u Londonu u prosincu prošle godine, DCNS je prikazao novi projekt flotnog tankera i broda za potporu klase Brave koji su namijenili francuskoj ratnoj mornarici te izvoznom tržištu. Prema riječima stručnjaka konzorcija DCNS, francuskoj bi mornarici bila potrebna samo četiri ovakva broda. To bi omogućilo smanjenje flote brodova za potporu, a time i smanjenje broja potrebne posade za pola uz istodobno povećanje dostave potrebnog tereta za 30 posto. Kako se ovim projektom smjera na inozemno tržište, sam dizajn plovila je fleksibilan

u inačicama duljine od 165 do 195 m dok je tankovima moguće promijeniti namjeru te ih prilagoditi raznim vrstama zadaća i operacija, prijevoz trupa i opreme ili smještaj dodatnog broja bolničkih kreveta u humanitarnim misijama.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVA OPREMA ZA RUSKU VOJSKU

Ruska je agencija RIA Novosti objavila da će tijekom 2011. ruska vojska dobiti određen broj novih borbenih sustava. Uglavnom je riječ o naprednim sustavima kao što su PZO sustav velikog dometa S-300V4. Taj je sustav, po svemu sudeći, daljnja dogradnja S-300VM, a zasad o njenim podrobnijim po-

S-300V4 postrojbe PZO-a će dobiti i nove primjerke PZO sustava srednjeg dometa Buk-M2, nove sustave kratkog dometa Tor-M2 te lake prijenosne PZO sustave.

Raketne će snage dobiti još taktičkih projektila Iskander-M (SS-26 Stone) dok će topništvo dobiti nove samovozne topničke sustave. Bit će nabavljen i novi oklopni transporter BTR-82A (zapravo

je to modernizirani BTR-80 s novom kupolom i opremom) te protuoklopni projektil.

Temeljna je namjera jačanje ruskih oružanih snaga nabavom samo naprednog i djelotvornog oružja koje će pomoći ruskoj vojsci uspješnije odgovoriti na izazove modernog ratovanja.

I. SKENDEROVIC

MALEZIJSKI SGPV-LSC

Zapovjednik malezijske Kraljevske ratne mornarice admiral Tan Sri Abdul Aziz Jaafar je odbio sve optužbe da je planirana dodjela 1,96 milijarde američkih dolara namijenjenih gradnji i dostavi šest ophodnih brodova druge generacije – obalnih borbenih brodova (Second-Generation Patrol Vessel - Littoral Combat Ship (SGPV-

LCS)) pretjerana. Plovila SGpv bit će većih dimenzija te će nositi više teškog naoružanja nego odobalni ophodni brodovi klase Kedah. Ophodni brodovi druge generacije trebaju ispunjavati zahtjeve za duljinom preko svega 99,5 m i istisninom između 2200 i 2500 t pri punom opterećenju u usporedbi s duljinom od 91,1 m i istisninom

1650 t za brodove klase Kedah njemačkog projekta MEKO 100 RMN. Nabava druge generacije ophodnih brodova samo je dio cijelokupnog programa strog jedno desetljeće čime je malezijska mornarica planirala gradnju 27 plovila tipa korvete koja bi zamijenila stare britanske ophodne brodove kupljene tijekom 1960-ih i 70-ih.

Planirana ugradnja modernih senzorskih i radarskih sustava uz najmodernejše protuzračno, protubrodsко и protupodmorničko djelovanje povećat će sposobnost otkrivanja i sprečavanje piratstva te drugih aktivnosti poput terorizma.

Drugu generaciju ophodnih brodova gradiće malezijsko brodogradilište Boustead Naval Shipyard u suradnji s jednim od inozemnih brodogradilišta koja su se našla u užem izboru.

Trenutačno se razmatraju projekti tvrtke BAE Systems koja je ponudila malo veću inačicu svojeg odobalnog ophodnog broda dužine 90 m, projekt SIGMA tvrtke Damen Schelde, projekt Gowind francuskog DCNS-a, brodovi klase Caribe španjolske Navantie koji se trenutačno grade za ratnu mornaricu Venezuela i njemačka korveta K130 tvrtke ThyssenKrupp Marine Systems.

M. PTIĆ GRŽELJ

FIRE SCOUT NA LCS-u

Besposadna letjelica MQ-8B Fire Scout obavila je još jedan važan test. Naime, Fire Scout je potkraj 2010. obavio prvi probni let s broda USS Freedom (LCS-1) tipa LCS. Obavljena su višestruka testiranja polijetanja i slijetanja na palubu tijekom vjetra raznih snaga i smjerova te raznih brzina broda. Taj je proces obuhvatio i testiranje ugrađene opreme, a omogućio je testnom timu otkrivanje poboljšanja koja bi se mogla načiniti da bi se poboljšala uporaba Fire Scouta na LCS-u. Fire Scout je zamišljen kao temeljna izvidnička nadzorna i ciljnička platforma LCS-a za protuminske i protupodmorničke zadatce te za površinsko borbeno djelovanje. USS Freedom je četvrti brod na kojem se Fire Scout testira. Dosad je testiran na brodovima USS Hashville (LPD-13), USS McInerney (FFG-8) i USS Halyburton (FFG-40). Tijekom 2011. i 2012. Fire Scout će obaviti i testove na drugom brodu tipa LCS, USS Independence (LCS-2).

I. SKENDEROVIC

Proteklog je desetljeća zemaljski PZO sustav NASAMS i njegove izvedenice osim uporabe u matičnoj zemlji proizvođaču našao svoje kupce u još devet drugih, uglavnom NATO zemalja postavši tako najprodavaniji zemaljski PZO sustav ne samo unutar Saveza već i šire

PZO ZEMALJSKI SUSTAV NASAMS (I. dio)

Sustav NASAMS zajednički je proizvod norveške tvrtke Kongsberg i američke Ryttheon koji se (ili će ubrzo) operativno rabi u Norveškoj, SAD-u, Grčkoj, Španjolskoj, Turskoj, Nizozemskoj, Švedskoj, Poljskoj, Finskoj i Čileu. Veliki komercijalni uspjeh ovog sustava prigoda je pobliže ga upoznati.

Povijest sustava

Osamdesetih godina prošlog stoljeća Norveška se suočila s velikim dvojbama oko protuzrakoplovног sustava (PZO), posebno zemaljskog. Postojeće četiri vatrenе jedinice PZO zemaljskog sustava Nike Hercules, raspoređene za obranu

šireg područja glavnog grada Oslo, bile su zastarjele te sa stajališta, tada, modernih ugroza neisplativa za daljnju operativnu uporabu. Trebalo ih je zamjeniti novijim i djelotvornijim sustavima.

Premda noviji i djelotvorniji, sustav I-HAWK, također u uporabi u oružanim snagama Kraljevine Norveške, počeo je pokazivati nedostatke u novim uvjetima. Postao je nedovoljno djelotvoran protiv ciljeva na malim i iznimno malim visinama i nedovoljne brzine reagiranja na iznenadnu pojavu niskoletećih ciljeva. Premda je imao skromne mogućnosti istodobnog gađanja dvaju ciljeva koji lete na međusobno malim udaljenosti-

ma, nije bio sposoban suprotstaviti se masovnom naletu zrakoplova. Osim toga trebalo ga je učiniti mnogo manje osjetljivim na elektroničko ometanje protivnika koje se iznimno razvilo i primjenjivalo u svim sukobima. Kako je dio I-HAWK opreme bio razmjerno nov i uporabljiv još najmanje desetak godina, cijeli je sustav bilo nužno brzo poboljšati ili ga zamjeniti nekim drugim.

Uvidjevši to, Kraljevsko norveško ratno zrakoplovstvo je 1983. izradilo studiju o stanju i budućim PZO zahtjevima. Studija je bila osnova za pokretanje mnogih projekata poboljšanja ukupnog PZO sustava Norveške, ali i njegova

boljeg uključivanja u jedinstven sustav PZO NATO zemalja. Jedan od programa bio je i znatno unapređenje mogućnosti šest I-HAWK paljbenih jedinica u triad-konfiguraciji, čega su se zajednički prihvatile norveška tvrtka Kongsberg Defence & Aerospace i američka tvrtka Raytheon Company koje su početkom 1984. o tome potpisale sporazum. Studija o modernizaciji predviđala je dvije etape.

Prva je zamjena triju radara sustava I-HAWK (AN/MPQ-50 - motričkog radara, AN/MPQ-51 - radara za motrenje malih visina i AN/MPQ-51 - radarskog daljinomjera) jednim modernim, trodimenzionalnim radarom s elektroničkim skeniranjem. Izabran je, tada veoma moderan, radar AN/TPQ-36A tvrtke Raytheon.

Druga je etapa zamjena bitničkog nadzornog središta AN/TSW-8 i vodnog zapovjednog mjesa AN/MSW-11 jednim središtem za upravljanje paljbom tvrtke Kongsberg.

Radar za osvjetljavanje cilja AN/MPQ-46, lanseri raketa M-192 i rakete MIM-23B ostale su netaknute, zapravo nisu se ni mogle mijenjati jer je raketa i dalje bila poluaktivno radarski samonavođena te joj je bio nužan radar za osvjetljavanje cilja. Projekt je dobio naziv NOAH - Norwegian Adapted HAWK. Bio je zgotovljen do početka 1987. kada je modernizirana prva bitnica. Do sredine 1989. svih je šest bitnica bilo modernizirano na novu konfiguraciju, a zadržale su se u operativnoj uporabi gotovo do početka novog stoljeća. Ukupno je nabavljeno 25 radara AN/TPQ-36A i napravljeno 25 središta za upravljanje paljbom (FDC - Fire Direction Centre). Uspjeh ove modernizacije bio je osnova za nastavak rada koji će dovesti do stvaranja sustava NASAMS.

Naime, novi je sustav ujedinjavao jednake podsustave, FDC i AN/TPQ-36A s novim lanserima i raketama. Ideja je prihvaćena, pogotovo kada je za raketu izabrana AMRAAM. Stoga je početkom 1989. godine sklopljen novi ugovor sa zrakoplovstvom o razvoju sustava

NASAMS. Novi je sustav zgotovljen do sredine 1993. kada je i isprobao u gađanju ciljeva meta u Kaliforniji na poligonu San Nicolas Island u središtu za ispitivanje oružja za ratovanje u zraku Ratne mornarice SAD-a. Uspjeh je bio potpun, lansirane su četiri rakete od kojih dvije s istog lansera na poprilično udaljene ciljeve i sve su pogodile gađane ciljeve. Proizvodnja sustava NASAMS počela je 1992. godine, a prve su dvije paljbe jedinice dostavljene norveškom Kraljevskom ratnom zrakoplovstvu potkraj 1994. Te godine sklopljen je novi ugovor kojim su se sve bitnice NOAH sustava trebale pretvoriti u NASAMS bitnice zadržavajući FDC-ove i radare AN/

tijekom druge inauguracije predsjednika George W. Busha za predsjednika SAD-a, u siječnju 2005.

Trenutačno se u tvornicama u Norveškoj i SAD-u proizvode sustavi za Finsku, a u proljeće prošle godine sklopljen je ugovor za prodaju sustava Čileu.

Sustav čini nekoliko podsustava: raketu AMRAAM-120, lanseri raketa, radar AN/TPQ-36A ili AN/TPQ-64 Sentinel kod inačice NASAMS II, FDC-a, agregat za napajanje podsustava, podsustav veza i vučnih/tovarnih vozila.

Raketa AIM-120 AMRAAM

Raketa AIM-120 AMRAAM (Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile) je ra-

TPQ-36A. Radeći na sustavu i prateći dostignuća, posebno u tvrtki partneru, Raytheonu, već je potkraj 1996. bilo jasno da će ubrzo radar AN/TPQ-36A biti zamijenjen novijim radarom većih mogućnosti, AN/TPQ-64 Sentinel, koji se upravo počeo uvoditi u PZO postrojbe KoV-a SAD-a. Nastali su uvjeti za razvoj sustava NASAMS II koji je stvoren na prijelazu tisućjeća uz prve dostave gotovih sustava u jesen 2003.

Sustav je našao dvanaest kupaca u deset zemalja; oružane snage SAD rabe ovaj ili sustave s većinom istih podsustava u KoV-u, Ratnom zrakoplovstvu i Marinском korpusu. Sustavom je čak bio branjen glavni grad SAD-a Washington

keta zrak-zrak srednjeg dometa, dometa većeg od vizualnih mogućnosti pilota zrakoplova koji je lansira. U naoružanju je zamijenila stariju raketu AIM-7 Sparrow.

Potkraj sedamdesetih godina prošlog stoljeća oružane snage SAD-a su odlučile zamijeniti tada već zastarjelu raketu srednjeg dometa Sparrow novom koja će biti ne samo većeg dosega nego i radarski samonavodena tipa lansiraj i zaboravi. Naime, Sparrow je, kao poluaktivno radarski samonavodena raka, zahtijevao da se gađani cilj neprekidno i stabilno osvjetljava s aviona koji ju je lansirao tijekom cijelog procesa gađanja. Premda je bilo pokušaja da se gađani avion osvjetljava s nekog drugog aviona,

Unutrašnjost središta za upravljanje paljborom

to nije prevladalo zbog brojnih tehničkih poteškoća kao i zbog potrebe za iznimnom koordinacijom posada obaju aviona. Za sve to vrijeme nije se mogao gađati drugi cilj, a avion koji je lansirao Sparrow raketu morao se nastaviti približavati gađanom avionu čime se dovodio u opasnost da i na njega bude lansirana slična rakaeta, čak da bude uništen prije negoli završi proces gađanja s nekog drugog aviona.

Jednostavnije rješenje bila je konstrukcija nove rakete s radarem ugrađenim u nju, dakle, s potpunom autonomnošću rakete nakon njezina lansiranja. Kod postavljanja taktičko-tehničkih zahtjeva za novom raketom uvjetovano je da bude brža, manja i lakša od prethodnika Sparrow rakete, da ima poboljšane mogućnosti protiv niskoletećih ciljeva, da bude znatno otpornija na elektroničko ometanje protivnika, te da se znatno skrati vrijeme bavljenja pilota procesom gađanja kako bi se moglo istodobno gađati više ciljeva.

Radovi na novoj raketici počeli su potkraj sedamdesetih godina, a u veljači 1984. lansiran je prvi prototip ove rakete s aviona F-16. No zbog raznih tehničkih, ali i političkih problema koji su se pojavljivali tijekom razvoja i koji su, jedan po jedan, uspješno rješavani, prvo nadzvučno uspješno lansiranje izve-

deno je u rujnu 1987. Premda su prve predserijske dostave ove raketice počele 1988., njezina je operativna uporaba počela 1991. Valja uočiti da je ugovor za proizvodnju NASAMS PZO sustava potpisani i prije negoli je AMRAAM rakaeta postala operativna. Do danas se ova rakaeta rabi sa 16 višenamjenskih aviona zapadne proizvodnje (AV-8B Harrier II, BAE Sea Harrier, Eurofighter Typhoon, F-4 Phantom II, F-14 Tomcat, F-15 Eagle, F-15E Strike Eagle, F-16 Fighting Falcon, F/A-18 Hornet, F/A-18-E/F Super Hornet, F-22 Raptor F-5S/T, Panavia Tornado ADV, JA 37 Viggen, JAS 39 Gripen, i HAL Tejas) u 37 zemalja diljem svijeta, a proizvedeno je više od 12 000 komada ove raketice svih inačica. Tijekom ovog vremena, rakaeta je nekoliko puta modernizirana, pa danas postoje inačice A, B, C, C-4/5/6/7 i D. Pri svemu tome ona nije fizički povećavana te su sve inačice uporabljive s PZO sustava NASAMS.

Rakaeta AMRAAM je u zrakoplovnoj inačici imala prvu borbenu uporabu u prosincu 1992. kada je njome jedan američki F-16D srušio irački MiG-25 koji je povrijedio južnu zonu zbrane letenja u Iraku. Do danas je ovim raketama srušeno ukupno devet aviona u raznim ratovima među kojima je već spomenuti MiG-25, MiG-23 šest

MiG-29 i J-21 Jastreb koje su lansirane s aviona F-16, američkih i nizozemskog te američkog F-15.

Rakaeta AMRAAM ima masu 152 kg, od čega na bojnu glavu, rasprskavajuće fragmentirajućeg tipa, otpada 22 kg, dužinu 3,66 m, raspon krila 0,53 m, promjer tijela 0,178 m, najveću brzinu leta 1020 metara/sekundi (4 maha) i raspoloživo preopterećenje do 40 gravitacija.

Njezin najveći doseg zavisi od niza čimbenika, primjerice brzine kretanja aviona s kojeg se lansira, brzine i visine cilja na koji se lansira, njegova manevriranja tijekom procesa gađanja, visinske razlike aviona s kojeg se lansira i onoga koji se gađa pa se u raznoj literaturi spominje domet od 40 do čak 60 km kada se lansira s aviona. Svakako, lansirana sa zemlje može ostvariti znatno manji domet pa se spominje 20 do 30 km.

Aerodinamična shema raketice AMRAAM je standarnog tipa. To znači da su upravljajuće površine iza nosećih površina, zapravo noseće površine su približno na polovici dužine raketice, a upravljajuće sasvim na kraju raketice, u repu. U repu raketice je smješten i sustav za pomicanje upravljajućih površina, ali i prijamna antena veze podataka. Bojna je glava na sredini raketice u visini krila, zatim slijedi autopilot i računalno, radarski sklop, izvori napajanja, i u nosu raketice je servosustav pokretanja antene i radarska antena ispod prozračnog prednjeg aerodinamičkog konusa.

Najzanimljiviji je sustav vođenja raketice. Neposredno prije lansiranja raketice, dok je još na lanseru, avionskom ili zemaljskom, rakaeta prima podatke o cilju (pozicija u prostoru u odnosu na lanser, brzinu i smjer kretanja). Na temelju tih podataka u računalu raketice se proračunava buduća točka susreta raketice i cilja i rakaeta se usmjerava prema njoj. Ako, tijekom leta raketice, dođe do bitnije promjene parametara kretanja cilja, na raketu se šalju, jednokratno, novi relevantni podaci o cilju, a računalno proračunava novu buduću točku

susreta rakete i cilja te se preusmjerava prema njoj. Osvježeni podaci o kretanju gađanog cilja mogu se na raketu slati više puta ili periodično tijekom leta rakete. Radar rakete uključuje se na izabranoj udaljenosti raketu do cilja, obično na daljini 10 do 20 km. Leteći u smjeru buduće točke susreta rakte i cilja, s ili bez korekcija te točke tijekom leta, u trenutku uključenja radara cilj će biti radarski vidljiv i rakaće će se nastaviti voditi prema cilju vlastitim radarom. Radar na raketama moderne je tehnologije, vrlo zaštićen na ometanje s antenom tipa antenske rešetke. Činjenica da radi vrlo kratko vrijeme, tijekom leta rakte, dodatno ga zaštićuje na ometanje. Računalno rakaće ima mogućnost proračunavanja putanje rakte s uzdizanjem

ljenih, lansirajući rakte čak i s jednog lansera, jednu za drugom, u vrlo kratkim vremenskim razmacima.

Lanser rakaće

Lanser sustava NASAMS sjedinjava šest transportno-lansirnih kontejnera za smještaj rakte. U svakom kontejneru je po jedan avionski lanser tipa LAU-129 na koji se pričvršćuje AMRAAM rakaće. Zatvoreni su kontejneri izabrani da bi se rakte na lanserima bolje štitile od vremenskih utjecaja, posebno zimi po niskim temperaturama i uz obilne padaline, česte u Norveškoj, ali i od mogućih oštećenja rakte tijekom premještanja lansera. Naime, lanseri se mogu premještati s jednog na drugi paljbeni položaj s raketama u njih.

Radar AN-MPQ-64 Sentinel na položaju

da bi se izbjegle geografske zapreke njezinu letu (up and over trajectory) te režim rada radara prema zemlji sa zaštitom od ometanja izazvanog zemaljskim smetnjama (all aspect, look down missile seeker). To joj omogućuje, ako se cilj vidi bilo kojim izvorom informacija o njemu, gađati i ciljeve koji lete u maski terena na vrlo malim visinama koji se ne mogu vidjeti s lansera.

Ovakvom izborom sustava vođenja ostvareni su svi postavljeni taktičko-tehnicički zahtjevi za novu raketu. Štoviše, omogućeno je istodobno gađanje većeg broja ciljeva, međusobno znatno uđa-

ma; tada bi, kod otvorenih lansera, lako moglo doći do oštećenja rakte, primjerice granama drveća i slično. Osim toga, u zatvorenim kontejnerima nije moguće vizualnim motrenjem procijeniti koliko stvarno ima rakaće spremnih za uporabu. Transportno-lansirni kontejneri su pričvršćeni na jedinstven okvir i pokreću se kao jedinstveno tijelo. Mehanički su pričvršćeni za okvir na koji je pričvršćen i podsustav za elektronapajanje lansera, hidraulički sustav za podizanje transportno-lansirnih kontejnera na fiksnu elevaciju od 30 stupnjeva i za pokretanje kontejnera u krug. Četiri hidrau-

lične noge omogućuju spuštanje čitave konstrukcije s vozila na tlo i njezino podizanje na vozilo. Za prevoženje lansirnog sustava nužan je kamion nosivosti pet tona. Rakte se mogu lansirati i kada je lanser na kamionu i kada se spusti na zemlju. Za obranu nepomičnih objekata zaštite uobičajeno je čitavu konstrukciju spustiti na zemlju. Hidrauličnim se nogama čitav lanser nivelira u vodoravan položaj.

Lanser se, i kad je na tlu i kad je na vozilu, može okretati u vodoravnoj ravnini za 360 stupnjeva, ali ako se predviđa lansiranje s vozila, onda mu se naknadno odraduje zona zabrane lansiranja suprotno od kabine vozila za po 20 stupnjeva, lijevo i desno. U okomitoj ravnini rakaće se uvijek lansira pod kutom od 30 stupnjeva.

Lanser poslužuju četiri vojnika koji su zaduženi za njegovo redovito održavanje, vožnju vozila na kojem se lanser prevozi, pripremu lansera za lansiranje s vozila ili sa zemlje te punjenje lansera raketama. U ovoj posljednjoj radnji pomaže im послuga transportnog vozila za prijevoz doknadnih rakte, koje na sebi ima i dizalicu za pretovar rakte na avionski lanser u kontejneru. Krila i upravljuće površine montiraju se na rakaće pošto je ona učvršćena na avionski lanser, gredu s koje se rakaće i lansira. Kod pražnjenja kontejnera najprije se skidaju ove površine, nakon čega se rakaće pretovara ponovno u transportno vozilo.

Američki pristup lanseru bio je znatno drugačiji. Njima je bilo mnogo važnije stvoriti lanser što manjih dimenzija da se olakša transport zrakoplovima na veće udaljenosti. Stoga su lanser smjestili na svoje standardno visoko prohodno terensko vozilo HMMWV (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle). Na svakom je vozilu šest avionskih lansera LAU-129 za po jednu raketu AMRAAM. No ove rakte nisu zaštićene od vanjskog utjecaja. Ostale odlike lansirnog sustava vrlo su slične lansirnom sustavu NASAMS. ■

(nastavak u sljedećem broju)

U svojim naporima da izgradi moderne oružane snage koje će moći udovoljiti tehnološkim zahtjevima XXI. st., NR Kina je provela organizacijsko-tehnološku preinaku koja je utjecala na sve oblike razvoja oružanih snaga. Ni specijalne postrojbe nisu bile izuzete od toga

SPECIJALNE POSTROJBE NR KINE

Glavne promjene u kineskim specijalnim postrojbama započete su potkraj 80-ih i početkom 90-ih godina prošlog stoljeća. Današnja kineska Narodnooslobodilačka vojska usredotočila se na odabir najboljih ljudskih potencijala unutar oružanih snaga, kojem se osigurava i stavlja na raspolaganje najbolja dostupna oprema i naoružanje. Isto tako, osigurava im se i vojna obuka iz širokog spektra vojnospesijaliziranih znanja i vještina. Da bi se razumio današnji, kineski novodoktrinarni pristup razvoju specijalnih snaga, potrebno se vratiti tridesetak godina unatrag, u vrijeme Hladnog rata. NR Kina je od kraja II. svjetskog rata do danas imala najbrojnije oružane snage na svijetu što, s obzirom na to da je najmnogoljudnija zemlja, ne iznenaduje.

Uporaba masovnih oružanih snaga, ponajprije kopnenih, koje su od sredine šezdesetih na raspolaganju imale nuklearno oružje, bila je izvor svih kineskih vojnih doktrina. No, posljednja desetljeća XX. st pokazala su kineskim stratezima da je takva doktrina neodrživa u vremenima koja su dolazila. Pogranični incidenti na kinesko-vijetnamskoj granici prerasli su u ograničeni ratni sukob početkom veljače 1979. U tom, 29-dnevnom ratnom sukobu sudjelovale su i kineske specijalne postrojbe. Pošto su se kineske trupe povukle na svoju stranu granice, u Pekingu su počeli izvlačiti pouke i analizirati "naučene lekcije" iz tog sukoba.

Od tada pa do sredine osamdesetih godina može se pratiti proces mijenja-

nja kineske vojne doktrine "narodnog rata" u doktrinu "borbenih djelovanja lokalnog rata, određenog visoko-tehnološkim čimbenicima". Kineski su stratezi uvidjeli da će svi budući ratni sukobi biti kratki i žestoki, da sigurno neće zahvatiti stratešku dubinu kineskog teritorija i stoga neće zahtijevati uporabu glomaznih konvencionalnih kopnenih snaga.

Zanimljivo je da se sljedeći veliki skok u razvoju kineskih specijalnih snaga zbio poslije 1991. godine, odnosno nakon prvog i posebice nakon drugog Zaljevskog rata protiv Iraka. Prema

vojnih modernizacijskih prioriteta. U tu svrhu su ostvareni uvjeti za osnivanje novih specijalnih postrojbi te materijalizirane sposobnosti za njihovu obuku i opremanje suvremenim naoružanjem i tehnikom. Isto tako, stvoreni su preduvjeti za vojno-znanstvenu analizu takvih operacija. Kineska akademija vojnih znanosti i Središnje vojno povjerenstvo osnovali su još 2002. godine poseban znanstveno-vojni odbor čija je prva zadaća bila istraživanje i analiza uporabe specijalnih snaga u operaciji Enduring Freedom. Današnji je rad tog odbora usredotočen najvećim dijelom

takvih snaga i njihovih zadaća. Druga metoda zasniva se na analizi posebnih imena postrojbi koje su osnovane unutar vojnog ustroja svakog od sedam vojno-administrativnih područja NR Kine.

Prema izvješćima veličina je takvih postrojbi od ranga bojne do divizije. Te su postrojbe ponajprije namijenjene tzv. izravnim akcijama i dubinskom izviđanju teritorija. Izravne se akcije mogu generalno (prema kineskoj literaturi) podijeliti na sljedeće: napad na vrijedne ciljeve (općenito), vojno iscrpljivanje neprijateljskih snaga, sigurnosne operacije, odgovor na terori-

Obuka u borbi bez oružja

Važan izvor znanja su i tradicionalne kineske borilačke vještine

stranim saznanjima, kineski vojni vrh bio je oduševljen razmjerima uporabe i sposobnostima specijalnih snaga u ratnom sukobu takvog intenziteta. Takva je spoznaja dodatno učvrstila odluku vodstva u Pekingu da intenzivira razvoj vlastitih specijalnih snaga te da elitne postrojbe budu dio modernizacije oružanih snaga.

Od tada do danas Kinezi su specijalnim postrojbama posvetili veliku pozornost, ali i analizirali suvremene ratne sukobe u kojima su takve snage bile uporabljene. Iz njih su, prema pisanju domaćih vojnih teoretičara, izveli sljedeći zaključak: specijalno je ratovanje postalo nezamjenjivo i važno u uvjetima modernog informatičkog okruženja. Kolika je važnost dana razvoju specijalnih postrojbi vidljivo je i iz tzv. Bijele knjige nacionalne obrane, objelodanjene 2006. u kojoj je naznačeno da je usvajanje i razvoj specijalnog ratovanja jedan od glavnih

na praćenje i analizu specijalnih operacija u Iraku i Afganistanu.

Organizacijska shema

Unutar vojnih snaga NR Kine nalazi se mnogo postrojbi koje bi se mogle klasificirati kao "specijalne". Među takve treba ubrojiti snage za brzu reakciju, zračno-desantne snage, amfibijsko-jurišne snage te marinice. Premda ove postrojbe zbog svoje namjene i obuke svakako pripadaju specijalnim, zbog veličine ih se ne može jednak razmatrati kao njihove pandane u zapadnom svijetu. Zbog toga će ovaj prikaz biti usmjeren na manje i mnogo elitnije specijalne postrojbe, posebno profilirane za provedbu nekonvencionalnog, ali i asimetričnog ratovanja.

Zapadni izvori navode dvije klasične metode za razlikovanje "pravih" specijalnih snaga od velikih i specijalno-namijenjenih vojnih postrojbi. Prva metoda se odnosi na različitost doktrina uporabe

stičke prijetnje te akcije spašavanja iza protivničkih crta.

Specijalne postrojbe kineskog KoV-a

Prva razmišljanja o takvim postrojama potječu od sredine osamdesetih godina prošlog stoljeća. Prema zapadnim izvorima, te postrojbe imaju više od 50 000 pripadnika, uvježbavane su kao snage za brzu reakciju, za ograničeni sukob visokog intenziteta pod utjecajem visoke tehnologije. Takve su postrojbe osnovane unutar svih sedam vojno-administrativnih područja.

Pekinško vojnoadministrativno područje

U sklopu ovog vojnog područja osnovana je 1988. godine specijalna izvidnička skupina, koja je djelovala sve do 2000. godine. Tada je brojčano i tehnički ojačana i prerasla je u prvu specijalnu izvidničko-udarnu postroj-

bu sposobnu za provedbu operacija na zemlji, na vodi i zraku. Postrojba je namijenjena za prepade na zračne luke, zapovjedna mjesta, komunikacijska središta, radarske postaje i instalacije te skladišta streljiva i goriva. Od pripadnika postrojbe se zahtijeva vrhunska osposobljenost u terenskim vještinama, borbenom plivanju i ronjenju, padobranstvu, vještinama rušenja važnih objekata kao i niz drugih specijalnih znanja i vještina najvećeg stupnja osposobljenosti.

Nankingško vojnoadministrativno područje

Specijalna postrojba osnovana je 1992. godine. Postrojba se obučava velikim intenzitetom u nekonvencio-

nalnim uvjetima okruženja. Postrojba je 2007. izvela uspješnu vježbu napada i uništenja protivničke zrakoplovne luke u planinama Zijan blizu Nankinšta. Postrojba je posebno osposobljena i specijalizirana za uporabu besposadnih letjelica i jurišnih prepada iz zraka upravom helikoptera, padobranksih HALO-HAHO skokova, paraglajderskih padobrana i motornih zmajeva.

Kineski specijalci na skupu ERNA2003

nalnim uvjetima okruženja. Postrojba je 2007. izvela uspješnu vježbu napada i uništenja protivničke zrakoplovne luke u planinama Zijan blizu Nankinšta. Postrojba je posebno osposobljena i specijalizirana za uporabu besposadnih letjelica i jurišnih prepada iz zraka upravom helikoptera, padobranksih HALO-HAHO skokova, paraglajderskih padobrana i motornih zmajeva.

Guanško vojnoadministrativno područje

U njegovu ustroju se također nalazi specijalna postrojba. Stožer ove

postažbe s više od 4000 pripadnika nalazi se u mjestu Qixi. Osnovana je 1988., kao jedna od prvi specijalnih skupina nakon odluke vojnog vrha o modernizaciji vojske. Ta je postrojba osposobljena za djelovanje danju i noću, dubinsko izviđanje, padobranksi desant i amfibijski juriš. Zajednička obuka pripadnika postrojbe provodi se u čak 60 tematskih područja (u to nije uključena pojedinačna obuka) zajedno s mornaričkim i zrakoplovnim snagama. Postrojba se također obučava za provedbu specijalnih operacija unutar tzv. ekspedicijskih snaga za djelovanje po plažama i udaljenim oceanskim otocima. Otpriklike 1/10 sastava ili oko 400 pripadnika postrojbe osposobljeno

Šenjanško vojnoadministrativno područje

Pod vojnim zapovjedništvom ovog okruga nalazi se specijalna postrojba. Njezini su pripadnici posebno pripremani za zračno-desantne i komando-operacije SEAL tipa. Njihove su mete zračne luke i zrakoplovne instalacije, zapovjedna mjesta, komunikacijska središta, radarske postaje. Svi pripadnici ove postrojbe prolaze vrlo rigoroznu obuku u različitom klimatskom okruženju; u džungli, u tundri, pustinjsko

Susret američkih i kineskih marinaca

ratovanje, stepsko ratovanje, u planinskim uvjetima te borbu u urbanom okruženju.

Jinanško vojnoadministrativno područje

Postrojba za specijalne operacije osnovana je također sredinom devedesetih godina. Namijenjena je za provedbu specijalnih operacija u svim vremenskim okolnostima, ponajprije za operacije dubinskog izviđanja i prepađa u protivničkoj pozadini. Kao što je to slučaj i kod drugih postrojbi njezini su pripadnici podvrgnuti zahtjevnoj fizičkoj obuci. U sklopu obuke iz bo-

stor iz zraka, iznenadni napad i borbena evakuacija. Druga specijalna postrojba iz ovog vojnog područja osnovana je 2000. godine, a tijekom 2002. provela je prvi javni prikaz protuterorističke vježbe u planinama Xiling. Iz raspoloživih podataka nije moguće s potpunom sigurnošću ustvrditi je li riječ o vojnoj postrojbi ili o specijalnoj postrojbi iz sastava Narodne milicije.

Lanzhuško vojnoadministrativno područje

Ovo područje ima specijalnu postrojbu. Podaci o toj postrojbi su nejasni. Postoje mnogobrojna izvješća općeg tipa o specijalnoj postrojbi baziranoj u tom vojnom okrugu koja je uključena u različite vrste specijalne obuke i sličnih

nog rata. Marinski korpus je djelovao do 1957. kada je raspušten.

Potkraj 1979. Centralni vojni komitet odlučio je da se ponovno osnuje Marinski korpus, ali u sastavu kineske narodnooslobodilačke mornarice. Tako je 5. svibnja 1980. ustrojena Prva marinska brigada koja je smještena na otoku Hainan. U današnjem ustroju Marinskog korpusa nalaze se dvije brigade, smještene u Zhanjiangu s ukupno 12 000 pripadnika (svaka po 6000). Korpus je pod operativnim zapovjedništvom Južne flote kineskog RM-a. Snage Marinskog korpusa namijenjene su za brzi odgovor, amfibijske operacije, zauzimanje i obranu izdvojenih oceanskih otoka kao i za obalnu obranu teritorija. U ustroju objiju brigade nalaze se:

Amfibijska vozila kineskih marinaca

aktivnosti. Prema nekim tvrdnjama, pripadnici upravo ove postrojbe su bili članovi kineske ekipe koja je ostvarila dvostruku pobjedu 2002. godine na tradicionalnom natjecanju specijalnih postrojbi ERNA (koje se odvija redovito od 1999.) u Estoniji.

Specijalne postrojbe kineske mornarice

Bez ikakve dvojbe, najveća kineska mornarička postrojba s epitetom "specijalna" jest njezin Marinski korpus. Ustrojen je kao samostalna postrojba 1950. godine, u prvim godinama Hlad-

- oklopna bojna (opremljena lakinim tenkovima Type 63)
- tri mehanizirano-pješačke bojne (amfibijama Type 86 IFV/Type 63/89),
- amfibijsko-jurišna pješačka bojna (750 marinaca)
- bojna za specijalne namjene
- raketna bojna (opremljena protutenkovskim HJ-8 & HJ-73 te PZO NH-5 sustavima)
- združena inženjerijsko-ABKO bojna
- bojna za vezu i protuelektroničko ratovanje.

Dakle, u svakoj brigadi nalazi se posebna "specijalna bojna". Sastavlje-

na je od tri satnije a najelitnija među njima je izvidničko-udarna sastavljena od tri voda i brojčanom snagom od 100 pripadnika. Ostale dvije satnije imaju zadaću borbene i logističke potpore izvidničko-udarnoj satniji.

Zanimljivo je da snage kineskog Marinskog korpusa ne raspolažu vlastitom zračno-transportnom komponentom, već ih u provedbi operacija podupiru zračne snage kineskog RZ-a. Časnici Marinskog korpusa su se do 1999. godine školovali na vojnoj akademiji KoV-a. Od 1999. na mornaričkoj vojnoj akademiji u Guangzhou osnovan je posebni odjel (katedra) na kojem se školju časnici Marinskog korpusa.

Specijalne postrojbe kineskog zrakoplovstva

Definiranje specijalnih snaga unutar ustroja kineskog ratnog zrakoplovstva je vjerojatno najteže, u odnosu na kopnenu vojsku i mornaricu. Unutar ustroja kineskih padobranksih elitnih postrojbi rabi se termin "dadui", a odnosi se na vojnu postrojbu veličine samostalne ili ojačane pukovnije s 1000 -1200 pripadnika i zapravo bi označavao ono što mi na Zapadu podrazumijevamo pod pojmom Special Forces Group. Takva specijalna postrojba (ekvivalent pukovnije) ratnog zrakoplovstva podijeljena je na tri specijalne bojne. Osnovna zadaća ovih snaga jest padobranski desant, dubinsko izviđanje iza protivničkih crta, izravna akcija, potraga i spašavanje posada oborenih letjelica, lasersko označavanje ciljeva itd.

Osim klasične padobranske opreme, kao i one za HALO-HAHO skokove, pripadnici ovih postrojbi posebno se obučavaju i vrlo uspješno primjenjuju tehnike ubacivanja ljudi i opreme u protivničku pozadinu pomoću motornih i običnih zmajeva kao i paraglajdera. Prema nekim zapadnim izvješćima dokazana je sposobnost da se čitava specijalna satnija opremljena motornim padobranoma za dva sata prebaci na udaljenost 45-50 km. Točan broj i ustroj ovakvih specijalnih postrojbi unutar kineskog zrakoplovstva nije poznat. ■

Raspadom maorskih kalifata u XI. stoljeću stvoreni su uvjeti za početak reconquiste, no bit će potrebno nekoliko stoljeća da se Španjolska potpuno oslobodi maorske vlasti

NAVAS DE TOLOS (1212.) I GRANADA (1492.) BITKE RECONQUISTE (I. dio)

Kalif Abd al-Rahmani I. sklonio se na Pirinejski poluotok i od osvojenih područja ustrojio samostalni Cordobski kalifat

Za razliku od većeg dijela srednjovjekovne Europe, na prostoru Pirinejskog poluotoka razvoj feudalnog društva odvijao se pod snažnim utjecajem dugotrajne vjerske i nacionalne borbe za oslobođenje od arapske vlasti, tzv. reconquiste. Nakon završetka Velike seobe naroda i stvaranja prvi feudalnih država, tijekom VII. i VIII. stoljeća počela je ekspanzija islamskih naroda u povijesnim izvorima nazivana i "Arapska plima". Naime, nakon usvajanja islama, u Arabiji je Muhamed od plemena koja su naseljavala taj prostor stvorio dovoljnu kohezivnu snagu za daljnju vanjsku ekspanziju. Nju je neposredno poticala

i nova vjera. Do tada se ratnička snaga Arabljana trošila u međuplemenским sukobima čiji osnovni motivi su bili pljačka i osveta. Zbog svog nomadskog života, islamski ratnici bili su jedino konjanici, naoružani ponajprije lukom, strijelom i kopljem te prilično slabo zaštićeni jednostavnijim i lakšim oklopom i malim, okruglim štitovima.

Pokretljivost i brzina

Po svojoj taktici borbe u velikoj mjeri su podsjećali na taktiku turanskih naroda. Kao lako konjaništvo, islamski narodi bili su iznimno pokretni i brzi te su dodatno utjecali na prevlast tog roda

vojske i daljnju degradaciju pješaštva. U kasnijem razdoblju, njihov oklop postaje kombinacija čeličnih ploča i pletene žice, pružajući razmjerno djelotvornu zaštitu, a ostavljajući vlasniku dovoljno slobode za nesputane pokrete. To je usmjerilo daljnji razvoj individualnog oklopa i među brojnim europskim narodima, a slično je bilo i s kacigom koja je bila primjerena zaštiti od sjećenja mačem nego brojne europske kacige. Taj se utjecaj osobito proširio u razdoblju razvijenog feudalizma, pogotovo nakon krizičarskih ratova.

Pravi osvajački pohodi počeli su tek pod Muhamedovim nasljednikom Abu Bekrom, a intenzivno nastavljeni pod kalifom Omarom. Tijekom desetogodišnjeg osvajačkog razdoblja, nekoliko desetaka tisuća Berbera razbijaju vojske Perzijskog i Bizantskog Carstva i gotovo dovode Bizant na rub propasti. Stvorili su veliku državu koja se protezala od Iranske visoravni do Cirenaike. Poslije će se proširiti do Pandžaba, na cijeli prostor Magreba i veći dio Pirinejskog poluotoka.

Arapsko osvajanje Pirinejskog poluotoka počelo je nakon velike pobjede nad Vizigotima u bitci kod Jerez de la Frontera u srpnju 711., čime su osigurali mostobran za daljnje širenje. Tijekom sljedeće četiri godine gotovo cijeli Pirinejski poluotok pao je u ruke arapskim narodima. Iznimka je bio uski pojas na samim Pirinejima i sjeverozapadni dio gdje se održala Kraljevina Asturija. Arapi su na osvojenom teritoriju formirali emirat podređen Damaskom kalifatu. Kršćansko stanovništvo Pirinejskog poluotoka nazivalo je arapske (zapravo berberske) osvajače jedinstvenim ime-

nom – Maori (Moros). To se prenijelo i u ostale europske države, pa su kod nas bili poznati pod nazivom "Morci". Do današnjih dana taj naziv je zadržan za tzv. morčiće, specifični nakit koji se još uvijek izrađuje uglavnom na području Istre i Kvarnera.

Procvat, ali i raspad

Nakon svrgavanja dinastije Omejida, kalif Abd al-Rahmani I. sklonio se na Pirinejski poluotok i od osvojenih područja ustrojio samostalni Cordobski kalifat, nakon čega počinje dugotrajno razdoblje napretka i razvoja maorske kulture. Veliki gradovi (pr. Toledo, Valencija, Sevilla i Granada, a osobito Cordoba) tijekom X. stoljeća doživjeli su pravi procvat, razvivši se u bogata trgovačka i zanatska središta. Ali, razvoj feudalnih odnosa i među Maorima, doveo je do unutarnjih napetosti. One su u XI. stoljeću rezultirale raspadom kalifata na 23 samostalne maorske državice, u stalnim međusobnim sukobima. Raspadom kalifata stvoreni su uvjeti za početak reconquiste, no bit će potrebno nekoliko stoljeća da se Španjolska potpuno osloboди maorske vlasti.

Tijekom reconquiste, kako se oslobođala maorske dominacije, postupno je ujedinjavana i stvarana Španjolska. Njeno ishodište postalo je do tada jedino kršćansko područje - Kraljevina Asturija. Vrlo brzo je na području naseljenom pretežno Baskima stvorena grofovija, kasnije kraljevina, Navarra, koja se spojila Asturiji u reconquisti. Upravo su interesi reconquiste zahtijevali ujedinjavanje španjolskih feudalnih posjeda i državica, te ubrzavali proces centralizacije do tada nepoznat u većini ostalih feudalnih zemalja Europe. Procesom centralizacije u reconquisti stvorena je Kraljevina Castilla od nekadašnje Kraljevine Asturije, dijela Navarre i spajanjem s Kraljevinom León te područjima iz kojih su potisnuti Maori. Castilla je u XI. stoljeću najmoćnija španjolska država i predvodnik reconquiste, koja je do 1080. zauzela Toledo i Madrid. U bitkama tog razdoblja najistaknutiji ratnik postao je vitez El Cid Comprador, koji je i do današnjih

dana ostao španjolski nacionalni junak, a u njegove zasluge pripisuje se i osvajanje Valencije 1094.

Do krajnog iscrpljivanja

Opsadna taktika Španjolaca u reconquisti razlikovala se u većoj mjeri od taktike tvrđavske vojne tadašnje feudalne Europe. Prvi razlozi tomu bili su trajanje i način opsjedanja. Španjolci su obično presijecali sve komunikacije i potpuno zatvorili opsadu neke utvrde. Često su potpuno uništili žetu i sve izvore hrane do koje bi posada utvrde mogla doći, a zatim čekali da glad učini svoje. Kada su posade zaposjednutih utvrda bile izglađnjene do iznemoglosti, počelo je žestoko bombardiranje zidina bacačkim napravama, a poslije i topništvom. U napad se kretalo tek nakon stvaranja velikih breša u bedemima i kada je napadač bio siguran u uspjeh.

dalna diferencijacija s okrupnjavanjem velikih feudalnih posjeda (latifundija). Na tim prostorima jačaju i viteški redovi koji su u Španjolskoj daleko brojniji i bolje organizirani nego u ostalim europskim zemljama. Viteški redovi osnivaju se u XII. stoljeću. Prvi je osnovan Alcantara 1156., zatim Calatrava 1158. i na kraju Santiago de Compostela 1161. Redovi postaju začetak stajaće vojske, čiju osnovicu čini konjaništvo vrlo dobre kvalitete. To konjaništvo je od Vizigota preuzele i usavršilo specifičnu borbenu taktiku pod nazivom "algarde". Riječ je o dubokim i iznenadnim prodorima odabrane skupine konjanika (otprilike do 300 ratnika) na protivnički teritorij, uz istodobno izbjegavanje uredene bitke. Pješaštvo je bilo malobrojno, ali iznimno disciplinirano i vrlo dobro uvježbano, zbog čega se smatralo najboljim pješaštvom tadašnje Europe.

Prikaz sukoba španjolskog i maorskog ratnika. Ratovi dviju vjera na Pirinejima su trajali od VIII. do XV. stoljeća

Reconquista je privremeno zaustavljena prodorom Almoravida iz sjeverne Afrike. Oni su, predvođeni Yusufom ben Tašfinom, nanijeli težak poraz vojsci Castille u bitci kod Zalake 1086. Nakon toga je ponovno ujedinjen Cordobski kalifat, međutim početkom XII. st. reconquista je ponovno nastavljena. Već od samog početka reconquiste u Castilli i Leónu provođena je agrarna kolonizacija. Seljaci i sirotinja koji su imali vrlo važnu ulogu u osvajanju španjolskih zemalja, na zauzetim prostorima dobivali su zemlju na slobodnu uporabu i oslobađali se feudalne ovisnosti. S druge strane, u Kataloniji i Aragonu nastavljena je feu-

Novi zastoj reconquiste uslijedio je nakon prodora još jednog berberskog plemena iz Afrike – Almohada, koji su u od 1147. do 1172. zauzeli prostor nekadašnje almohadske Španjolske. S druge strane, najeza Almohada prisilila je španjolske vladare na ujedinjavanje snaga, da bi uopće mogli nastaviti reconquistu. Najvažniju kohezivnu ulogu u tom procesu imala je tada i najveća i najmoćnija španjolska država – Kraljevina Castilla na čelu s kraljem Alfonsom VIII. Prekretnica u reconquisti nastupila je nakon bitke kod Navas de Tolosa. ■

(nastavak u sljedećem broju)

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Vukovar i vukovarska bolnica (dijelovi kronologije), studeni 1991. (V. dio)

Toga 18. novembra 1991. pao je i poslednji bastion, posljednje uporište ustaške vlasti u Vukovaru – vukovarska bolnica. Njenim padom oslobođen je i sam grad Vukovar, nekada grad lepotan. Ljudska mašta ne može da zamisli ono što se tada u gradu moglo videti kao stvarnost. Rečju, grad koga više nema, koji pruža sliku pakla, pun dima, paljvine, leševa, smrada, a ponajviše nepreglednih ruševina. Nekada jedna od lepih građevina u gradu, sa novim zdanjem podignutim pre 15 godina, važila je za jednu od najopremljenijih bolnica u bivšoj Jugoslaviji. Sada je praktično nema, jer je prema konturama u obilju ruševina teško prepoznati da se nalazimo baš na njenim temeljima. Nekada je imala kapacitet od 450 bolesničkih ležajeva, sva potrebna odeljenja, sa subspecijalističkim i pratećim službama. Sada od toga nema ništa, jer je 75 odsto objekata srušeno i uništeno. (preuzeto iz: Vojska Krajine – list Srpske vojske Krajine, broj 7-8, oktobar-novembar 1993., str. 43; kao autor teksta potpisani je prim. dr. Vojislav Stanimirović, koji je uoči VRO Oluja 1995. postao "ministar bez lisnice u Vladi Republike Srpske Krajine", a nakon rata, u demokratskoj Hrvatskoj zastupnik u Saboru Republike Hrvatske i predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke).

Sljedećega dana, 19. studenog, okupirano je Borovo Naselje. Manji dio hrvatskih branitelja nastavio je pružati otpor neprijatelju, nastojeći se izvući iz razrušenoga i okupiranoga grada.

U 9:01 sati dr. V. Bosanac telefonom je upozorila da se njoj radi dogovorene evakuacije još nitko nije javio. U Ratnom dnevniku Gardijske motorizirane brigade (JNA) navodi se da je u 10 sati u zapovjedništvo OG Jug stigla delegacija UN-a koju je predvodio osobni izaslanik

generalnog sekretara UN-a Cyrus Vance. On je upoznat sa situacijom u Vukovaru, no prema videosnimci Vanceova posjeta može se zaključiti da mu major Veselin Šljivančanin nije odobrio pristup vukovarskoj bolnici.

Prema redovitim borbenom izvješću zapovjednika OG Jug pukovnika Mile Mrkšića, pripadnici JNA su do 11 sati "zauzeli bolnicu i MUP". Iz bolnice nikada nije pružan nikakav oružani otpor. Svojih šest vojnika koji su bili liječeni zajedno s ostalim ranjenicima i pacijentima, JNA je odmah premjestila iz bolnice, među njima i ranjenog vojnika JNA kojega je hrvatski gardist donio na rukama, riskirajući vlastiti život. Borbeno izvješće jugovoske (1. VO) navodi da je GMTBR iz vukovarske bolnice 19. studenog 1991. izvukao svoja dva čovjeka koja su nestala 2. listopada 1991.

Oko 17 sati u bolnicu su ušli pripadnici zloglasnih srpskih paravojnih jedinica. Neki od djelatnika bolnice odmah su izvedeni: Zlatko Jurčević zatočen je u srbijanskim logorima do 12. prosinca 1991., a Marko Mandić vodi se kao nestao. Povjerenika Vlade RH za Vukovar Marina Vidića Bilog i ravnateljicu Medicinskoga centra Vukovar dr. Vesnu Bosanac JNA je uhitila i odvela u Negoslavce; vraćeni su sljedeće jutro u 6 sati.

Međunarodni odbor Crvenog križa toga je dana za tisak dao "izjavu o evakuaciji vukovarske bolnice", u kojoj se navodi "da je postignut dogovor o evakuaciji za 20. studeni, da obje strane garantiraju sigurnost konvoja, da će evakuacija bolnice početi u 8,00 sati, a da će JNA evakuirane osobe predati vlastima RH u 11,00 sati kod Zidina, da će se konvoj kretati putem Vukovar – Priljevo – Lužac – Bogdanovci – Marinci – Zidine, da će cijeli postupak biti

proveden u skladu s međunarodnim pravom, uključujući odredbe Ženevske konvencije koje se odnose na pravo ratnih zarobljenika u bolnici da pod nadzorom Crvenog križa izaberu lokaciju na koju žele da ih se pošalje, da će u svrhu evakuacije vukovarska bolnica biti proglašena neutralnom zonom te da će evakuacija ovisiti o ispunjavanju sigurnosnih jamstava".

Savezni sekretar za narodnu odbranu i načelnik štaba Vrhovne komande, general armije Veljko Kadijević pohvalio je zapovjednike operacije JNA u Slavoniji i njihove jedinice: zapovjednika 1. vojne oblasti general-potpukovnika Životu Panića, zapovjednika OG Sjever general-majora Andriju Biorčevića, zapovjednika OG Jug pukovnika Milu Mrkšića, zapovjednika "1. vazduhoplovног korpusа" pukovnika Branislava Petkovića i zapovjednika protuzračne obrane pukovnika Branislava Petrovića. Neki od njih odmah su, ili ubrzo potom, unaprijedjeni u više činove: Života Panić dobio je čin general-pukovnika, Mile Mrkšić general-majora, Veselin Šljivančanin i Borivoje Tešić potpukovnika, Miroslav Radić kapetana.

S okupacijom grada uslijedila su masovna smaknuća hrvatskih branitelja i civila te pljačka i progon civilnoga pučanstva. Izdvajaju se Hrvati, odvajaju muškarci od žena, domaći Srbi upiru prstom i prokazuju svoje susjede u "Borovo-Commercu", "Veleprometu" i na drugim mjestima, gdje su odmah ubijani. Razulareni srpski vojnici provodili su u djelo riječi iz pjesme - "...bit će mesa, klat ćemo Hrvate" – koju su pjevali marširajući razrušenim vukovarskim ulicama. ■

*U sljedećem broju: Vukovar i vukovarska bolnica (dijelovi kronologije), studeni 1991. (VI. dio)

Za(š)to sam vojnik!?

Sve je počelo 24. rujna 2010.

Skupina mladih, perspektivnih i visokomotiviranih ljudi sjatila se u požešku dolinu. Taj prvi dan se ne zaboravlja. S jedne strane, sretan si, došao si na mjesto o kojem si mjesecima sanjao. No, s druge, zbumen si, opkoljen zgradama, zasut informacijama: idi na liječnički pregled, idi na zaduženje opreme, ostavi torbu ovdje, idi potpiši ugovor, idi u spavaonicu, javi se nadređenom...

Samo sam molila Boga da me nitko ne pita tko mi je zapovjednik, jer u tom trenutku sam se kroz maglu sjećala i svoga imena. I tada je počela tranzicija iz civila u vojnika ...

Prva smotra i dizanje zastave. Dirljivo. Dok se naša trobojnica penjala već uhodanom stazom na jarbolu, obećah i njoj i sebi da će dati svoj maksimum. Moje misli okrunio je urlik iz 250 grla, koji je glasio: "POZDRAV!"

Čovjek nije ni svjestan koliko je jak i otporan na frustraciju, nije svjestan

da su granice njegove izdržljivosti pomične, nije svjestan koliko zajedništvo tjera čovjeka naprijed ... te da snagom volje postiže i nemoguće. U dva mjeseca stvorila se čvrsta veza zajedništva među nama vojnicima, postali smo obitelj. Velika je stvar kada možeš biti siguran da će tvoj život kolega vojnik svojim životom braniti i obratno (ako bude potrebno).

Bilo je napora, "krvi", znoja i suza, ali što su nas više "šibali", to smo bili jači i ustrajniji. Tjerao nas je naprijed i onaj poznati hrvatski inat da ne pokleknemo kad je najteže, da ustrajemo u svome naumu koliko god teško bilo... Ni jedan od nas nije otisao a da nije nešto naučio, prvo o sebi, a onda o svemu ostalome.

Sve je završilo 18. studenog, na Dan sjećanja na Vukovar. Simbolično je to. S jedne strane svekoliki hrvatski puk se sjeća tragedije svoga naroda i tuguje, a s druge, ročnici petog naraštaja dragovoljnih ročnika zavr-

šavaju iscrpnu obuku kao simbol da takvu tragediju više neće dopustiti. Zadnji dan nije bilo one zbumenosti i dezorientiranosti. Ponosni smo bili na sebe, jer smo uspjeli, jer smo razuvjerili one koji nisu vjerovali u nas te uzdignute glave i čvrstog pogleda napustili ulicu Hrvatskih branitelja. Sestre vojnikinje i braćo vojnici, hvala vam za to nezaboravno životno iskustvo!

POZDRAV DOMOVINI!

Suzana KRIŠTO

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Sarajevska cesta 7, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

BIBLIOTEKA

Zachary Shore
Kiks - zašto pametni ljudi donose loše odluke
 Naklada Ljevak, Zagreb, 2010.

Ovo je zacijelo najbolje doba za razumijevanje kikseva. Općeprihvaćeno je mišljenje da učimo iz vlastitih pogrešaka. Ali, je li to istina? Povjesničar Zachary Shore tvrdi da ljudi ne uče dovoljno iz povijesti jer su naše misli jednostavno zapele u prošlosti. Zarobljeni smo u krutim uvjerenjima koja nam ne dopuštaju vidjeti pametna rješenja.

Autor vodi čitatelje kroz povijesne kikseve identificirajući sedam "spoznajnih zabluda" - strah od razotkrivanja, zabludu o uzroku, plošnost, panacejstvo, infomaniju, projekcije i ukopanost - koje su dovele do vrlo loših odluka. Te kikseve uspoređuje s pričama o misliocima slobodnoga umu koji su na iznenađujuće načine pronašli put do mudrosti.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Čovjek zvan hrabrost

- američki vestern
- režija: Ethan i Joel Cohen
- trajanje: 110 min
- distributer: Blitz film & video
- uloge: Jeff Bridges (Rooster Cogburn), Matt Damon (rendžer LaBoeuf), Hailee Steinfield (Mattie Ross)

"Čovjek zvan Hrabrost" je mistična vestern avanturička priča o osveti i herojstvu. Četrnaestogodišnja Mattie Ross želi da se ubojava njezina oca uhvati i osudi. Zato angažira muškarca koji slovi za najokrutnijeg šerifa u gradu. Pijani Rooster Cogburn lak je na okidaču, ali teškom mukom pristane pomoći djevojčici. No, istog razbojnika već duže vrijeme traži i brbljivi tekstaši rendžer i lovac na nagrade LaBoeuf. Sve troje su samovoljni, tvrdoglavi i motivirani, tako da su nesuglasice među njima neizbjegljive. Uvučeni su u svijet podvala, brutalnosti, hrabrosti, nepotpustljivosti i ciste ljubavi...

Nekada davno Hollywoodom, ali i cijelim kinosvijetom vladao je John Wayne. Snimio je više od 150 filmova, ali je osvojio samo jednog Oscara i to za ulogu posrnulog šerifa Roostera Cogburna. Bio je to dragulj na krui kralja, najvećeg od najvećih. Za svoga Cogburna ove je godine Jeff Bridges dobio samo nominaciju, iako danas izvedba Johna Waynea nije ni sjena njegovoj. Što bi tek trebali reći o ulozi Mattie Ross koju je besprijekorno odigrala glumica rođena 1996. godine! Ni ona nije dobila Oscara, a njezina je gluma ono što najviše vrijedi pamtititi iz ovog filma. Braća Cohen ostavili su također prepoznatljiv pečat. Slikoviti likovi, prekrasno smješteni u zabit nekad zvanu Divlji zapad, dokazali su da se u vestern, premda i "remake", oduvijek može smjestiti sva mudrost ljudskih odnosa. Žao mi je što naši filmaši to ne razumiju. Na dobar hrvatski vestern čekamo još od 1984. i Šorkove "Male pljačke vlaka". Šerif Rooster Cogburn junak je našeg doba, ali i svih vremena, okrugni pijanac dobre duše koji živi samo s one strane srebrnog ekrana.

Leon RIZMAUL

VREMЕПЛОВ

8. ožujka 1917.

Umro Ferdinand von Zeppelin

U razdoblju dok je avionska industrija bila još u povoju, nebom su vladali baloni koji su izgledom podsjećali na cigaretu. Najslavniji među njima, "Grof Zeppelin", nosio je ime svog izumitelja. Časnik njemačke vojske Ferdinand von Zeppelin iskušao je u Francusko-pruskim ratovima pogled na bitke iz balona. Zbog toga je počeo razmišljati o sasvim novom tipu letjelice. "Luckasti grof", kako su ga zvali u Njemačkoj, još je 1895. izgradio zrakoplov od platna, nalik lancu letećih kobasicu. Na sebi je imao malu kabину te pogonski motor za usmjeravanje balona, ali njegov "leteći brzovlak" nije bio previše uspješan. Nakon odlaska u mirovinu, deset godina je neuspješno pokušavao stvoriti takvu letjelicu. Za to vrijeme u Zagrebu je bivši trgovac drvom, David Schwarz, izmislio aluminijsku letjelicu koja je pokazivala vrlo dobre rezultate na pokusnim letovima u St. Peterburgu i Berlinu. No, prije nego je patentirao svoj izum, Schwarz je iznenada umro. Zeppelin je otkupio nacrte od Schwarzove udovice, dovršio projekt i 1899. patentirao letjelicu lakšu od zraka, koja će proslaviti njegovo ime. Model LZ-5 postao je posve pouzdana letjelica. Tek se tada Kajzerova vojska došjetila da bi joj cepelinu dobro došli u budućem ratu. Zadivljena mogućnostima, njemačka vlada je naručila izradu cijele flote. Više od stotinu cepelina rabljeno je u vojnim operacijama I. svjetskog rata. Osim toga cepelini su 1910. postali i prvo zračno komercijalno prijevozničko sredstvo. Iako vojnik, Zeppelin je uvijek smatrao da njegova letjelica treba služiti narodima, a ne ih ugrožavati. Umro je 8. veljače 1917., ne dočekavši let svog zračnog broda u Ameriku. Dugo nakon izuma zrakoplova cepelini su smatrani pouzdanim za putnički promet. Tako je bilo sve do nesreće najvećeg putničkog cepelina Hindenburga 1937. godine u New Yorku. Otada je njihov ugled naglo oslabio te su ubrzo u potpunosti istisnuti u korist zrakoplova.

11. ožujka 537. - Goti opsjeli Rim

11. ožujka 1981. - velike demonstracije na Kosovu

14. ožujka 1802. - SAD od Napoleona kupio Louisiana

14. ožujka 1997. - ispraćaj Siniše Glavaševića na Mirogoju

16. ožujka 1926. - konstruirana prva raketa na tekuće gorivo

17. ožujka 1861. - proglašena Kraljevina Italija

Leon RIZMAUL

Mladen KORADE

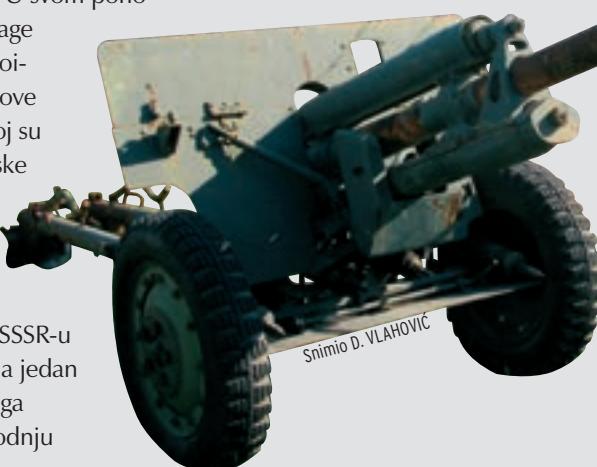
Poljski top 76,2 mm model 1942, ZIS-3

Poljski top 76,2 mm M42 vuče kori-jene iz poljskog topa 76,2 mm M36 ili 76-36 koji je predstavljen 1936. godine vrhu Crvene armije. Top je imao dobre balističke odlike, ali i podvozje koje je bilo predimenzionirano. Izmjena je uslijedila već 1939. godine pri čemu je topu skraćena cijev, a podvozje je bilo izvedenica s topa 76-36. U svom pohodu na SSSR njemačke snage zauzimaju tvornicu za proizvodnju podvozja za topove 76-39, ali tvornicu u kojoj su Sovjeti proizvodili topovske cijevi i protutrzajuće sustave topa 76-39 nisu dosegnuli. Zbog stalnog nedostatka oružja i vojne opreme u SSSR-u proizvodnja topova je bila jedan od prioriteta. Tako je druga tvornica preuzela proizvodnju

Taktičko-tehničke odlike

Kalibar: 76,2 mm
Masa: 1120 kg
Duljina: 3,24 m
Elevacija: od -5° do +37°
Maksimalan domet: 13 215 m

podvozja i to vlastite konstrukcije – jedna osovina s dva kotača s pneumaticima, krakovi lafeta su dvije ravne čelične cijevi i štit napravljen od ravne čelične ploče.

Rezultat je bio više nego odličan. Novi poljski top 76,2 mm model 1942 ili 76-42, poznatiji kao ZIS-3 je djelotvoran, lagan i vrlo mobilan, jednostavan i jeftin za proizvodnju. Osim kao top za potporu dokazao se i u protuoklopnoj ulozi. Zbog dobrih obilježja i jednostavnosti izrade top 76-42 proizведен je u najvećem broju komada od svih topova u II. svjetskom ratu. Naveliko je izvožen i rabljen u mnogim ratovima, od Koreje preko Vijetnama i juga Afrike do Domovinskog rata.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt
Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937
Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb
Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morh.hr
Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
 Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

web info

Peter Leuhusen je Švedanin i sam kaže da je fasciniran Vijetnamskim ratom koji je kao dijete pratio iz udobnosti svoga doma. Zato je i pokrenuo stranicu www.vietnampix.com, koja će vas pomoći fotografija odvesti četrdesetak godina u prošlost. Pazite, stranica nije neka upеčatljiva baza podataka, niti su fotografije velike. Ipak, vrlo su pomno odabrane, tako da ih vrijedi vidjeti. Sve uza sebe imaju i objašnjenja koja nam otkrivaju o kojem je prizoru riječ. Sve navedeno, uz još neke detalje povezane s ratom i događajima oko njega, čini jednu dopadljivu stranicu za polusatno surfanje. Naravno, tekst je na engleskom, a ne na švedskom jeziku.

D. VLAHOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr